

SNIMANO!

Z A P I S N I K

**sa Okruglog stola radi davanja mišljenja o Prijedlogu zakona o
izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima**

Kluba zastupnika MOST-a nezavisnih lista,

održanog 5. travnja 2017.,

u dvorani "Janka Draškovića" (202),

Trg sv. Marka 6.

Početak u 11,00 sati

NIKOLA GRMOJA:

Evo možemo mi početi, 11,00 je sati.

Ništa evo dobar dan svima, sve vas srdačno pozdravljam znači u ime kluba MOST-a nezavisnih lista. Zahvaljujem se što ste se odazvali pozivu na ovaj Okrugli stol.

Pozdravljam znači predstavnike Hrvatskog državnog arhiva, gospodina profesora doktora znanosti Ivu Banca. Znači, odvjetnike Pavlović, povjerenicu za informiranje. Znači, pučku pravobraniteljicu i predstavnike, znači Agencije za zaštitu osobnih podataka i naravno sve saborske zastupnike koji su ovdje sa nama na Okruglom stolu i vas predstavnike medija.

Ja ću na početku napraviti jedan kratak uvod, a onda bih volio, znači da se svi uključite u ovu raspravu kako bismo znači došli do najboljeg rješenja.

Volio bih da ova rasprava bude konkretna, znači da konkretno kažete koja je norma problematična i kako bismo je mogli urediti. Znači, mislim da je to najbolje a ne da se krijemo iza nekakvih općih fraza i stvari praktički koje nam neće pomoći da donesemo najbolje zakonsko rješenje.

Dakle, Klub zastupnika MOST-a u Hrvatskom saboru predložio je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima kojemu je osnovni, temeljni cilj otvoriti arhive i učiniti javno arhivsko gradivo dostupnim. To se želi učiniti na jednak način kako je prije 10, 20 i više godina učinjeno u svim europskim post komunističkim zemljama, a jedini je naš cilj, znači doznati istinu, te omogućiti cjelovito, pošteno i vjerodostojno proučavanje arhivskog gradiva.

Uvjereni smo da samo otvaranjem arhiva i potpunom dostupnošću javnog arhivskog gradiva možemo prevladati podjele u hrvatskom društvu i stalna međusobna optuživanja kojima svjedočimo i ovdje u Hrvatskom saboru.

Otvaranjem arhiva i potpunom dostupnošću javnog arhivskog gradiva želimo se odmaknuti od povijesti. Pritom je naravno ne zaboravljajući, ali s namjerom prepustiti je onima koji se njome bave. Time nastojimo stvoriti zdrave temelje

budućnosti ove zemlje i pretpostavke da se u buduće hrvatsko društvo razvija neopterećeno prošlošću i podjelama.

Dopustite mi na početku da se, znači osvrnem na neke činjenice o prijedlogu zakona. Predmet zakona, odnosno prijedlog zakona koji predlaže Klub zastupnika MOST-a jest znači javno arhivsko gradivo. Radi se o povijesnom gradivu koji sadržava mrtve podatke u navodnike. Glede takvog povijesnog gradiva i mrtvih podataka izloženi smo najčešće prigovoru kako treba zaštititi osobne podatke i provesti test razmjernosti, premda je riječ o prošlosti i kategorijama, te u znatnoj mjeri i osobama koje više ne postoje.

S druge strane u živim evidencijama, upravo onima koje su sada aktualne i svakodnevno se primjenjuju takvi se prigovori ne iznose, pa mi dopustite da vam iznesem neke primjere.

Znači, objavio se Registar branitelja, dakle jedan iznimno osjetljiv registar za iznimno osjetljivu skupinu živih osoba kojima se zadire u najdublju ljudsku intimu, žrtvu i ratni put. Svakodnevno svjedočimo objavi ažuriranja liste poreznih dužnika koja se objavljuje na internetskim stranicama Ministarstva financija, Porezne uprave i koja je svima dostupna, a sadržava iznimno osjetljive i traumatične podatke o stotinama tisuća živih hrvatskih građana i njihovim dugovima, te nesretnim sudbinama, a nerijetko i privatnim tragedijama.

U registru trgovačkih društava koji je u cijelosti dostupan na internetu, osobama iz tih društava sa nekoliko klikova mišem dolazi se do javno dostupnih podataka. O njima ime, prezime, prebivalište, pa čak i OIB a da to nitko praktički ne problematizira.

Glede arhivskog zakona koji predlaže Klub zastupnika MOST-a dogodio se izrazito veliki presedan na kojeg moram ovdje upozoriti. Na prijedlog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatski je sabor zaključkom obvezao predlagatelja ovog zakona ...

. / .

... na pribavljanje mišljenja Hrvatskog državnog arhiva, Agencije za zaštitu osobnih podataka, pučke pravobraniteljice i povjerenice za informiranje.

U Hrvatskom saboru su kao što znate donesene tisuće zakona i drugih akata od čega mnogi iznimno važni i osjetljivi, pa i državotvorni, pa se za njih nije tražilo ovo što se tražilo od kluba MOST-a za ovaj prijedlog zakona. Međutim, mi smo legalisti, legitimisti, te na poseban način poštujemo Hrvatsku državu, njezine stvaratelje, instituciju Hrvatskog sabora.

Stoga je unatoč posvemašnjoj neuobičajenosti ovog zaključka, znači odlučili smo organizirati ovaj Okrugli stol o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima. Pritom znači to posebno želim naglasiti, nismo ga organizirali tek toliko da udovoljimo formalnostima ili na način da se on tek odradi, već u dobroj vjeri i otvorena srca želimo, znači danas provesti jednu otvorenu, konkretnu i utemeljenu raspravu kako bi nam operativno ona poslužila, znači za nadogradnju i unapređenje ovog našeg zakonskog prijedloga.

Ta naša iskrena namjera ogleda se u činjenici da smo osim predstavnika institucija navedenih u zaključku Sabora na Okrugli stol pozvali i predstavnike korisnika arhiva, a sve s ciljem da ova rasprava bude interaktivna, iscrpna, duboka, cjelovita i da obuhvati sve segmente te zainteresirane strane.

Unatoč težnji predlagatelja ovog zaključka za kojeg mi smatramo da mu je bila temeljna intencija da se otegne, znači donošenje ovog Zakona i u biti onemogući donošenje ovog zakona. Klub zastupnika MOST-a iz ovakve situacije želi izvući ono najbolje, ono što će biti korisno i ono što će u krajnjoj mjeri pridonijeti kvaliteti Arhivskog zakona i ostvarivanju prava na arhive koja pripadaju svakom građaninu.

Poštovane gospođe i gospodo, sudionici na ovom Okruglom stolu od vas kao stručnjaka u svojim područjima. Uistinu trebamo i očekujemo konstruktivna, konkretna i primjenjiva rješenja, te konkretne prijedloge glede izričaja zakonskih normi kako bi ovaj zakonski tekst postigao najvišu kvalitativnu razinu. U arhivima i arhivskom gradivu u Republici Hrvatskoj nikad se u ovolikoj mjeri i tako intenzivno nije govorilo, niti je ta tema bila u toj mjeri prisutna u javnosti.

Stoga želimo iskoristiti ovaj pogodan trenutak kako bismo svi zajedno ovim zakonskim prijedlogom pridonijeli europeizaciji te specifične djelatnosti. Znači i evo ovdje slobodno mogu reći mi se utječemo vašoj pomoći glede toga.

Na početku moram iznijeti još jedan presudno važan podatak koji će metodološki usmjeravati ovaj Okrugli stol. Govoreći o razdoblju jugoslavenske komunističke vladavine nužno se odmaknuti od koncepta ljudskih prava i procjenjivanja tada nastalog gradiva kroz današnju perspektivu koja poznaje i

izrazito štiti ljudska prava. Naime, Jugoslavija nikad nije potpisala čak ni Opću deklaraciju o ljudskim pravima koju su Ujedinjeni narodi donijeli 1948. godine i koja predstavlja najraniji temeljni međunarodno-pravni mehanizam zaštite ljudskih prava.

Jugoslavija ga nikad nije prihvatila obrazlažući da je riječ o kapitalističkim izmišljotinama. Stoga je apsurdne situacije vezane uz tada nastalo gradivo poput pitanja osobnih podataka, ali i procjene o zakonitom i nezakonitom postupanja tadašnjeg aparata u cjelini, pa i represivnog promatrati kroz današnje standarde.

Još je teže i apsurdnije braniti potpunu dostupnost arhiva i arhivskog gradiva, jer da treba nekome zaštititi, znači to je glavni argument neko pravo koje ne samo da nije postojalo, nego je nerijetko upravo ta osoba, znači čije mi podatke navodno želimo štiti postupala upravo suprotno svim ovim modernim standardima koje mi danas priznajemo.

U krajnjoj liniji, ni jedno postupanje tadašnjeg jugoslavenskog aparata nije u najmanjoj mjeri bilo usklađeno sa temeljnim konceptima ljudskih prava koja su u međuvremenu postala dijelom običajnog međunarodnog prava, pa se ne može ni na koji način s gledišta međunarodnog prava okarakterizirati kao zakonito.

Kako bi se postigli navedeni ciljevi i kako bi Klub zastupnika MOST-a ka predlagatelj zakona dobio konkretne i

primjenjive rezultate rasprave i podnošenje izvješća na ovom Okruglom stolu provodit će se glede konkretnih odredaba prijedloga zakona, tj. egzegetski.

Dakle, već se nakon iznošenja kratkog uvoda svakog izlagača poziva da na primjeru konkretne norme iznese svoje shvaćanje, prednosti i nedostatke te da konkretno razloži kako bi relevantna norma trebala glasiti. Kao moderator ovog Okruglog stola pozivam sve sudionike na raspravljanje o tome, na davanje prijedloga, iznošenje mišljenja, postavljanje pitanja i svega što god je potrebno kako bi se iznašlo najbolje rješenje.

Znači nakon izlaganja svakog od vas postoji mogućnost i replike, znači i nekakvog pitanja onome tko je iznio određene dvojbe, znači što se tiče pojedinih normi.

Klub zastupnika MOST-a zahvaljuje Hrvatskom saboru u čijim se prostorima održava ovaj Okrugli stol. Također pozdravljamo, izražavamo zahvalnost svim sudionicima što sam ja već na početku i rekao i napokon izražavam dužnu zahvalnost i medijima, te javnosti što će odgovarajuće popratiti ovaj skup.

Kako bismo na početku ovog skupa zajedno mogli steći dojam o problematici koju se predlaže urediti zakonom dopustite mi da najavim prvog govornika gospodina Sinišu Pavlovića, odvjetnika iz Zagreba koji je u poznatom slučaju Đureković iskusio mnogobrojne zapreke u pristupu arhivskom

gradivu koje je bilo potrebno za uspješno postavljanje pravnih zahtjeva u sudskom kaznenom postupku.

Nakon toga kad spoznamo pravne i praktične probleme dostupnosti arhivskog gradiva iz vremena bivše Jugoslavije raspraviti ćemo pojedine aspekte prijedloga zakona koji je tema ovog Okruglog stola počevši, znači sa problematikom koju sam spomenuo na početku dostupnosti osobnih podataka.

Evo ja vam se zahvaljujem, a sad nastavljamo raspravu.

Gospodine Pavlović, izvolite.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Hvala lijepo.

Ja ću u jednom malom dijelu odstupiti od ovoga što je gospodin Grmoja najavio i uzeti si za pravo da kažemo neke činjenice i naše viđenje ovog mišljenja Vlade u odnosu na neke bitne elemente tog mišljenja. Nakon toga naravno da možemo razgovarati o iskustvima, o tome kako je to sve skupa izgledalo u posljednjih dvije i pol ili tri godine pokušaja da se dođe do određenih dokaza koji su se nalazili u Hrvatskom državnom arhivu ...

... ali ne samo tamo i u cijelom nizu drugih arhiva i pismohrana raznoraznih institucija i svega onoga što se oko toga dešavalo.

Zbog toga uvodno dužni smo javno izraziti svoje zadovoljstvo sa sljedeće tri činjenice. Prije svega svi klubovi zastupnika u Hrvatskom saboru podržali su donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, kojeg je predlagatelj Klub zastupnika MOST-a Nezavisnih lista.

Ono drugo što daje razloga za zadovoljstvo da je rezultat glasovanja bio da je 114 zastupnika glasovalo za, a samo su 3 zastupnika bila suzdržana, nitko nije glasovao protiv. Za zaključit je da su gotovo svi saborski zastupnici za podršku prijedlogu i apsolutno nikomu se ne protivi.

I treće, posebno zadovoljstvo, a upravo zbog iskustava koje smo imali, nalazimo u činjenici da se rasprava o prijedlogu nije pretvorila na ukazivanje, da postoji nacionalni interes da arhivi ostanu zatvoreni. Kako se to isticalo prije samo nekoliko godina, već je gotovo jednoglasno podržan stav da je javni odnosno nacionalni interes da se arhivi otvore.

Kod toga suprotno svemu navedenom, a naročito usprkos rezultatima glasovanja, stavljene su primjedbe na prijedlog od strane RH, te u raspravi u Hrvatskom saboru od pojedinih klubova zastupnika i pojedinih zastupnika, te je obvezan

predlagatelj da kod izrade konačnog prijedloga uzme u obzir mišljenje Vlade RH i prijedloge i primjedbe iz rasprave.

Naročito je neuobičajen zaključak saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu po kojem je predlagatelj obvezan da prije izrade konačnog prijedloga zatraži mišljenje pučke pravobraniteljice, Agencije za zaštitu osobnih podataka, povjerenika za informiranje i Hrvatskog državnog arhiva.

Zbog svega navedenog, detaljno smo analizirali mišljenje Vlade RH o prijedlogu, te dalje iznosimo neke rezultate naše analize.

U raspravi u Hrvatskom saboru više puta je naglašeno da mišljenje Vlade RH o prijedlogu nije negativno iako danas već postoji intervju gospođe Koržinek koja kaže da je Vlada iznijela isključivo jedan cijeli niz prigovora na prijedlog MOST-a i nigdje se ne izražava ta podrška samom prijedlogu, ali da postoje značajne zamjerke na tekst prijedloga.

Zato nam je namjera ovdje detaljno analizirati pojedine ključne prigovore na tekst prijedloga i ocijeniti utemeljenost tih prigovora.

Prije svega, MOST-u se prigovara da su promjene koje se nude prijedlogom, pojedinačnog karaktera i da se odnose samo na mali dio ukupne arhivske djelatnosti. Vlada RH nasuprot tome smatra da je potrebna izrada zakona cjelovitog karaktera jer je postojeći zakon iz '97. godine zastario, te su se od donošenja zakona do danas dogodile bitne promjene,

kako se navodi od pristupanja Hrvatske EU do modernizacije koju podrazumijeva elektroničko doba pa je potrebna izrada cjelovitog novog zakona.

Nadalje se naglašava da izrada novog cjelovitog zakona i predviđena planom normativnih aktivnosti, a u trećem tromjesečju ove godine. Slijedi nekoliko prilično kontradiktornih rečenica u kojima se naglašava da je rad na cjelovitom novom zakonu u završnoj fazi i da se očekuje da prijedlog bude upućen u prvo čitanje prije ljetne stanke Hrvatskog sabora.

Nakon toga naglašava se da se u Ministarstvu kulture, novi cjeloviti prijedlog već usklađuje s Uredbom EU 2016/679 o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka, te da će sve obuhvatne preporuke usmjerene na suočavanje s prošlošću koje će izraditi Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima obuhvatiti i prijedloge za omogućavanje pristupa javnim podacima u vezi s kršenjem ljudskih prava i temeljni sloboda za vrijeme vlasti nedemokratskih režima.

Podsjećamo, tijekom rasprave o prijedlogu u Hrvatskom saboru, državni tajnik Ministarstva kulture suočen s kritikama da je upitno hoće li i kada cjeloviti zakon biti donesen, javno je pokazao svežanj papira govoreći da je to novi zakon kojem treba još samo završna redakтура da bude pušten u javnu raspravu, a zatim ubrzo i u proceduru.

Provjera gornjih navoda i uspoređivanje s podacima iz javnih izvora pokazuju sljedeće: 1. Potreba donošenja odnosno donošenje novog cjelovitog Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, predviđa se u normativnom planu Ministarstva kulture barem od 2013. godine, ako ne i prije, a do sada iako su 2014. do 2016. djelovale radne skupine Ministarstva kulture, nije napravljeno ništa.

Izvor ove informacije je pismo Hrvatskog arhivističkog društva upućenog Ministarstvu kulture 9. siječnja 2017. godine, objavljeno na Internet stranicama Hrvatskog arhivističkog društva.

2. Nakon inicijative MOST-a za donošenje promjena zakona Ministarstvo kulture formiralo je stručno Povjerenstvo za izradu novog Zakona o arhivskom gradivu i arhivima u sastavu, državni tajnik Ministarstva kulture i ukupno 10 arhivista.

Prema informacijama objavljenim na internetskim stranicama Ministarstva kulture, povjerenstvo se prvi puta sastalo dana 20. veljače 2017. na pripremnoj sjednici na kojoj je jedan od članova povjerenstva održao prezentaciju starog zakona, te je zaključeno da se prezentacija uputi svim arhivima u Hrvatskoj radi rasprave i prijedloga.

3. Jučer, 4. travnja 2017. godine na stranicama Ministarstva kulture objavljeno je da je stručno povjerenstvo 30. ožujka 2017. održalo i svoju 2. sjednicu. Ne navodi se

3/5/SN

jeli povjerenstvo primilo primjedbe na prezentaciju s prve
sjednice i kakve primjedbe jer je predmet rasprave prema
objavi bila ...

. / .

... navodim „rasprava o tekstu novog Zakona o arhivskom gradivu i arhivima“.

Dakle, za zaključiti je da je doslovce preko noći učinjeno nešto što nije bilo moguće učiniti godinama, a očigledno samo i jedino zbog najavljene inicijative MOST-a i izlaska prijedloga zakona o kojem danas raspravljamo.

I kao u onim iritantnim oglasima, to još nije sve. Jedan od zaključaka sjednice jučerašnje stručnog povjerenstva, jest i da se ne čeka konačni tekst zakona, već da se odmah prione na izradu podzakonskih akata koje je potrebno donijeti radi provođenja zakona.

Na ovo valja reći samo sljedeće, da MOST-ove inicijative nije bilo valjalo bi izmisliti. O rezultatima danonoćnog rada na tekstu cjelovitog zakona Ministarstva kulture, moći ćemo suditi kada ga konačno vidimo.

S druge strane, možda je potrebno ovdje podsjetiti i na javno objavljenu najavu vladinog Vijeća za suočavanje s prošlošću da zaključke i prijedloge vijeća možemo očekivati početkom sljedeće godine.

Stoga bit će zanimljivo vidjeti anticipaciju tih zaključaka i prijedloga vijeća u tekstu cjelovitog novog zakona Ministarstva kulture, a kako se to najavljuje u mišljenju Vlade RH.

Sljedeći prigovor na prijedlog koji se iznosi u mišljenju Vlade RH jest da je predlagatelj u ne normativnom

dijelu obrazložio potrebu za osuvremenjivanjem sadašnjeg zakona, pojašnjavajući time razloge javnog interesa koji opravdavaju odstupanje od restriktivnog pristupa u istraživanju gradiva koje sadrži osobne podatke.

Nadalje se izlaže argumentacija koja bi trebala pokazati da se predlagatelj neosnovano poziva na Rezoluciju Europskog parlamenta br. 14-81 od 2. travnja 2009. na način da značajno proširuje njezin sadržaj u odnosu na tumačenje javnog interesa jer da se navedena rezolucija odnosi samo potrebu „otvaranja arhiva uključujući i one iz bivše Službe unutarnje sigurnosti, Tajne policije i Obavještajne agencije“.

Ovdje nećemo zamarati auditorijem objašnjavanjima da izraz uključujući i u pravnom izričaju označava dio veće cjeline iz koje se posebno ističu određeni dijelovi. U ovom slučaju jasno je da je riječ o otvaranju svih arhiva, a posebno da se naglasi i da nitko ne bi mogao reći da mu nije jasno, unutar svih arhiva, posebno onih koje se odnose na represivni aparat totalitarnih, u ovom slučaju komunističkih režima.

Umjesto toga, navodimo i nekoliko dodatnih pravnih izvora koji potvrđuju postojanje nedvojbenog javnog interesa za puno i potpuno otvaranje javnih arhiva, kako općenito, tako i onih represivnog aparata totalitarnog režima.

Primarni pravni izvor relevantan za ovu temu jest preporuka Vijeća ministara članica Vijeća Europe o politici

pristupa arhivima br. R13 od 2000. donesena 13. srpnja 2000. godine.

Citiram „Pristup arhivima je pravo u političkom sustavu koji poštuje demokratske vrijednosti i to pravo pripada svima, bez obzira na narodnost, status ili dužnost koju obavljaju“.

Dalje, u eksplanatornom memorandumu uz preporuku navodi se citiram „općenito je prihvaćeno da država nije demokratska sve dok njeni stanovnici nemaju mogućnosti upoznati se na objektivan način s elementima svoje povijesti za što je bitno stvaranje svijesti kroz europsku suradnju na međunarodnom nivou“.

I konačno treći citat „bolje razumijevanje novije europske povijesti može pridonijeti prevenciji konflikata sada i u buduće da bi se stvorila zajednička svijest o zajedničkom nasljeđu koje je sadržano u arhivskom gradivu zemalja Europe“.

Podsjećamo, RH kao članica Vijeća Europe bila je zastupljena kod donošenja ove preporuke. Nadalje, preporuka sadrži minimalni set načela za pristup arhivskom gradivu koji set udovoljava ustavnim i zakonodavnim načelima svih zemalja članica Vijeća Europe.

Ovakav pristup, tj. određivanjem minimalnih načela za uređenje pristupa arhivima izabran je kako bi se našao najmanji zajednički nazivnik prihvatljiv svima, čime se automatski podrazumijeva da je pojedinoj državi članici

omogućeno da u svoje zakonodavstvo unese i više od tog minimalnog seta.

U odnosu na arhivsko gradivo iz komunističkog razdoblja, pored dvije opće poznate rezolucije Europskog parlamenta br. 10-96 iz '96. godine i 14-81 iz 2006., te pored Deklaracije Hrvatskog sabora o osudi zločina počinjenih tokom totalitarnog komunističkog poretka u Hrvatskoj od '45. do '90. godine pravni izvor EU sadrže posebne odredbe o arhivskom gradivu koje se odnose na to razdoblje.

Kod toga aktualna Uredba EU 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Direktive 9546/EZ ili kratko Opća uredba o zaštiti podataka, koja je ovdje bitna, u svojim eksplanatornim odredbama 156 i 158 dopušta državama članicama propisivanje posebnog pravnog režima u odnosu na zaštitu osobnih podataka u svrhe: 1. Arhiviranje u javnom interesu i 2. U svrhu informiranja javnosti kroz znanstveni i akademski rad, ali i kroz sredstva javnog informiranja, a posebno u svrhu citiramo „pružanja posebnih informacija u vezi s političkim ponašanjem za vrijeme totalitarističkih državnih režima, genocida, zločina protiv čovječnosti, posebice holokausta ili ranih zločina“.

Za primijetiti je da se ponovo omogućuje uvođenje posebnog režima zaštite podataka u odnosu na arhivsko gradivo općenito, a onda i posebno izdvaja arhivsko gradivo iz bivših totalitarističkih državnih režima i stavlja u istu ravninu sa genocidom, zločinima protiv čovječnosti, Holokaustom i ratnim zločinom.

Prijedlogu Mosta posebno se zamjera da ne vodi računa o razmjernosti javnog interesa u odnosu na ustavna jamstva iz članka 35. Ustava Republike Hrvatske o poštivanju osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti jer da prijedlog preširoko tumači Rezoluciju Europskog parlamenta broj 14/81 iz 2009. godine. Ovo nije točno iz više razloga. Prije svega dva načelna argumenta. Prvo, Rezolucija se oslanja na unaprijed citiranu preporuku Vijeća ministara o pristupu arhivima iz 2000. koja utvrđuje pravo svih na pristup arhivima i izričito veže stupanj dostupnosti arhivskog gradiva sa stupnjem razvoja demokratskog društva. I drugo, u pogledu razmjernosti pojedinih rješenja iz prijedloga i eventualnog kršenja ustavnih jamstava iz članka 35. Ustava Republike Hrvatske valja prvenstveno voditi računa da u pitanju nisu prozaični podaci koji govore o potrošačkim navikama pojedinaca ili većih ili manjih grupa građana, već podaci koji kako kaže Preporuka Vijeća ministara osigurava preživljavanje memorije čovječanstva. Ovdje se ne radi samo o papirnoj memoriji u

arhivima, već o memoriji koja kao dio kolektivnog sjećanja čini dio kulturnog i osobnog identiteta svakoga od nas.

Dakle, kada se provodi test razmjernosti u odnosu na Ustavom štice vrednosti iz članka 35. Ustava RH, potrebno je osvijestiti da se kao protuteža obiteljskom i osobnom životu pojedinca, njegovoj časti i ugledu na vagi testa razmjernosti nalazi memorija hrvatskoga naroda i svih građana Republike Hrvatske kao dijela europske zajednice naroda i da se radi, ponovno citiramo iz Preporuke Vijeća ministara - o esencijalnom i nenadomjestivom elementu kulture Republike Hrvatske i Europe u cjelini.

Da je tome tako govori i činjenica da se arhivsko gradivo i način postupanja sa arhivskim gradivom stavlja pod posebni pravni režim čak i u propisima o zaštiti osobnih podataka, na što ukazuju prethodni citati iz opće uredbe o zaštiti podataka, što s pravom ili ne u posljednje vrijeme postaje jedan od najznačajnijih područja regulative Europske unije.

Samim tim ukazuje se da istaknuti prigovor kršenja načela razmjernosti ovdje uopće nema pravni karakter, već iz svega proizlazi da je ukazivanje na navodnu nerazmjernost između dvaju zaštićenih dobara izabrano samo kao način za izražavanje prikrivenog političkog neslaganja s kriterijima iz prijedloga te se takvo prikriveno političko neslaganje samo izražava kao navodna pravna neusuglašenost.

Konkretno govoreći u arhivskom gradivu iz razdoblja 45. do 90. godine postoje osobni podaci nekoliko kategorija osoba prepoznatih u javnosti. Prvo, prije svega, za ukazati je da propisi o zaštiti osobnih podataka ne štite osobne podatke umrlih osoba. S obzirom na vremensko razdoblje na koje se podaci odnose može se procijeniti da se vrlo velika većina osobnih podataka sadržana u arhivskom gradivu iz tog razdoblja odnosi na osobe koje više nisu žive.

Drugu kategoriju čine javni dužnosnici iz toga doba uključujući tu posebno i najviše strukture tadašnjih društveno-političkih organizacija, ali i za današnje kriterije teško zamislivo književnike, novinare, znanstvenike i sve druge koji su ulazili u tzv. kategoriju društveno-političkih radnika.

Treće, javnosti posebno zanimljivu kategoriju čine profesionalni dužnosnici i zaposlenici represivnog aparata bez obzira na razinu njihovog djelovanja u samom represivnom aparatu.

Četvrto, javnost prepoznaje i neprofesionalne suradnike represivnog aparata koji se pojavljuju u raznim vidovima - od klasičnih konfidenata do pojedinaca obučениh za izvođenje tzv. specijalnih akcija što uključuje razne dezinformacijske kampanje, otmice, pa i ubojstva.

Peto, vrlo često se govori o žrtvama totalitarnih režima kao o posebnoj kategoriji čiji se osobni podaci navode

u ovom arhivskom gradivu. Također, vrlo često se ističe prigovor da bi objavljivanje osobnih podataka te kategorije osoba dovelo do ponovne traumatizacije tih osoba te se to uzima kao primarni i odlučni argument za barem djelomično zatvaranje arhivskog gradiva.

Ovdje je potrebno napraviti prekid u ovoj sistematizaciji pojedinih kategorija osoba i raspraviti izraz „žrtva“ u kontekstu arhivskog gradiva iz tog razdoblja. Naime, uobičajeno radi se o tehničkom terminu preuzetom iz kaznenog i odštetnog prava koji označava osobu na čiju štetu je počinjen kazneni ili civilni delikt.

U kontekstu arhivskog gradiva iz predmetnog razdoblja iznose se brojni prigovori u odnosu na uporabu izraza „žrtva“ kako od nekih autora, tako i od strane samih žrtava. Tako npr. Roland Jan poznati njemački borac za ljudska prava, novinar i aktualni savezni povjerenik za dokumente u intervjuu za T-portal.hr novinaru Gordanu Duhačku navodi: „Nekim ljudima je teško da to što su bili ograničeni u slobodnom djelovanju razumiju kao da su bili žrtve. Ali svatko tko je zbog kritika DDR-ova režima završio u zatvoru jest žrtva. Svatko tko je upucan u pokušaju prelaska Berlinskog zida jest žrtva. Nema potrebe okolišati. No, baš u tome jest suočavanje s prošlošću.

Osloboditi se pozicije ili osloboditi se pozicije ili uloge žrtve. Neki su to uspjeli i za vrijeme DDR-a, a građani koji su sudjelovali u revoluciji rušenja DDR-a su baš pokazali da više ne žele bit žrtve. Osloboditi se tereta prošlosti kroz suočavanje sa prošlošću znači osloboditi se i pozicije žrtve.

Strašno je važno ne biti vječno zarobljen u prošlosti jer to uništava budućnost. Intervju je objavljen 13. kolovoza 2015. pristupljeno mu je na jučerašnji dan na portalu t-portal.hr. Slične prigovore o uporabi pojma žrtve imali smo prilike čuti u razgovorima s pripadnicima obitelji ubijenih hrvatskih političkih emigranata pa i sa nekim pojedincima koji su preživjeli progone, maltretiranje ili čak političke atentate.

Oni pojmu žrtve suprotstavljaju svoj stav da oni nisu bili žrtve već borbi protiv totalitarnog režima ili jednostavno borci za slobodu hrvatskog naroda i Hrvatske. Zato s ovim pojmom valja biti vrlo oprezan. I molimo da prihvatite da ga koristimo kao uvriježeni tehnički termin, ali s punom sviješću i razumijevanjem za prigovore koji su mu upućeni.

Konačno da se vratimo našoj kategorizaciji osoba. Postoji cijeli niz osoba koji se u pravnoj teoriji naziva slučajni očevidac. Dakle, o onoj kategoriji osoba koja aktivno ne učestvuje u događajima već se jednostavno zateknu na mjestu događanja ili su što je rjeđe slučaj nesvjestan objekt postupanja.

Naravno nameće se pitanje kako odrediti mjeru dostupnosti osobnih podataka za svaku od navedenih grupa i koje kriterije pri tome primijeniti. Ostaje nepoznato kako utvrditi je li netko progonitelj ili žrtva progona. Što s pojedincima koji su u različitim vremenskim razdobljima žrtve da bi potom ucjenom, iznudom, torturom, maltretiranjem obitelji i sličnim postupcima postali progonitelji.

Što s onima koji su čak istovremeno i progonitelji i žrtve. Kako provesti test razmjernosti u tom slučaju? Osim rijetkih iznimki, teorija i praksa se uglavnom slažu da javne osobe i progonitelji ne zaslužuju zaštitu osobnih podataka ili barem ne u onoj mjeri koliko druge kategorije kako smo ih ugrubo skicirali.

S druge strane, mnogo je onih koji zagovaraju zaštitu pa i neograničenu osobnih podataka žrtava. Ovdje nastupaju neki praktični problemi. Naime, da bismo utvrdili je li netko zaista progonitelj ili žrtva potrebno je saslušati osobe o kojima se radi, proučiti arhivsko gradivo, čuti svjedoke ako ih još ima.

Ukratko bilo bi potrebno provesti duboko i detaljno povijesno istraživanje da bi se odlučilo je li legalno dopušteno određene podatke sadržane o arhivskom gradivu staviti na raspolaganje javnosti radi povijesnog istraživanja.

Naravno u ovome što je upravo izrečeno nedostaje samo jedna stvar - elementarna logika. Naime, ponavljamo da

bismo odlučili smijemo li nešto istraživati trebali bismo prvo provesti istraživanje smije li se to isto istraživati. Drugi praktični problem jest da to netko mora učiniti. Nekome moramo dati ovlasti da to učini. Ovo već samo po sebi u realnom svijetu u kojem živimo ponovno znači zatvaranje arhiva i arhivskog gradiva, jer Hrvatska jednostavno nije Njemačka.

Kod takvog stanja stvari koliko god se trudili političkim testom razmjernosti stvoriti privid legalnog i legitimnog pristupa problemu imamo suštinski samo dva moguća izbora: prvo ostaviti arhive zatvorene suprotno svim zahtjevima iz preporuke, rezolucija i deklaracije kako su naprijed navedeni. Ili drugo, upravo zbog zahtjeva iz preporuke rezolucije i deklaracije prihvatiti pristup MOST-a sadržan u prijedlogu i sve podatke otvoriti vodeći se prije svega i naročito činjenicom da se radi o arhivskim podacima koji u bitnom oblikuju kolektivno sjećanje hrvatskog naroda i građana Hrvatske i da ta činjenica preteže pred interesom bilo kojeg pojedinca da njezina ili njegova uloga ili njezini ili njegovi osobni podaci izostanu iz tog kolektivnog sjećanja i iz povijesti.

Bude li potrebno detaljniju argumentaciju za ovdje izloženo dat ćemo dalje u raspravi.

Hvala lijepo.

NIKOLA GRMOJA:

Ja se zahvaljujem na ovom iscrpnom izlaganju.

Budući da sam rekao da ćemo otvoriti nekakvu mogućnost rasprave.

.../Upadica sa strane, ne čuje se./...

Može.

ZRINKA PAVLOVIĆ:

Dakle samo malo bih se vratila na Opću uredbu o zaštiti podataka.

Iako je potpuno nesporno da se tom odredbom u potpunosti komunistički totalitarni sustav stavlja u istu kategoriju kao genocid, zločini protiv čovječnosti posebice Holokaust ili ratni zločin mi smo u situaciji da unatoč tome da svake godine kad gledamo ili prisustvujemo komemoracijama žrtvama Holokausta i kad vidimo da se počast žrtvama Holokausta izražava na način da se čita svaka poimenična žrtva imenom i prezimenom.

Mi još uvijek nemamo popis žrtava, popis imena i prezimena žrtava i mi još uvijek 27 godina nakon rušenja komunističkog sustava nikada tim žrtvama nismo dali počast ni imenom, ni prezimenom.

Jedan slučaj koji će vam možda najbolje reći kako je to nekada i izgledalo i što znači ponižavanje ljudi kojima ne dopuštate da na grobu svog jedinoga djeteta ... / .

... pišu njegovo ime i prezime. Naime, to što vjerojatno znate, Damir Đureković jedini sin pokojnoga Stjepana u vrlo čudnim okolnostima preminuo je 1987. godine. Način da njegovo tijelo bude prebačeno u Zagreb uvjetovano je time da 1987. godine u ovom gradu njegova majka i jedini živući član familije Đureković dobije zabranu da nigdje nikome, a kamoli u medijima ne smije objaviti datum sahrane. I mi zbog toga danas još uvijek u Gradskim grobljima na internetskim stranicama nemamo podatak njegove smrti. Rubrika je potpuno prazna. Odgovor - to nije naš problem, nekad je bilo tako.

Ali što je problem žrtava? Dakle, vi nakon što uspijete pokopati svoga sina imate zabranu da na nadgrobnu ploču upišete njegovo ime i prezime. Zabrana je postavljena vrlo jasno zbog zaštite državnih interesa. Ime i prezime upisano je tek sredinom 90-tih godina.

Mislim da vam ovaj primjer dovoljno govori. Ako nemamo popisane žrtve sa imenom i prezimenom, onda najbolje kaže jedna poruka jednog pametnog čovjeka: „Čovjek čije ime nije zabilježeno kao da nije postojao“.

Hvala lijepa.

NIKOLA GRMOJA:

Evo, ja bih sada otvorio raspravu znači na ovo izlaganje gospodina Pavlovića i gospođe Pavlović.

Pa ako netko ima nekakav komentar slobodno, ako ne onda ćemo nastaviti sa izlaganjima, pa možemo nakon što svi kažu svoje možemo onda povesti raspravu.

Budući da smo započeli sa korisnicima samih arhiva i njihovim iskustvima, ja bih možda prepustio prof. dr. znanosti Ivi Bancu, pa ćemo onda možda sa Državnim arhivom, a onda ćemo se baviti onom temom koju smo rekli da je ključ zaštita osobnih podataka, pa tu ćemo prijeći onda ... /ne razumije se/...

prof. dr. sc. IVO BANAC:

Velika vam hvala gospodine predsjedavajući.

Moram reći da sam zbilja izuzetno zadovoljan sa ovim izlaganjem gospodina Pavlovića. On je vrlo iscrpno, vrlo detaljno predložio ono što ja apsolutno također zastupam, a to je otvorenost bez ikakvih ograda. To je jedino što možemo učiniti u ovim okolnostima.

Ja nisam pravnik tako da ću vam dati par primjera iz vlastitog iskustva istraživačkog iskustva kroz zadnjih nekoliko desetljeća s tim što moram naglasiti da ja nikada nisam imao neke naročite prepreke u istraživanjima, jer su i ravnatelji arhiva i arhivisti uvijek meni izlazili u susret, na nekim slučajevima ja mislim više nego što je to u tom trenutku bilo dopušteno. Ali to samo po sebi govori o stanovitoj arbitrarnosti sustava i naš cilj nije da zaštitimo one koji ionako imaju stanovite privilegije u istraživanju

koliko svakog građanina koji mora imati pravo dostupnosti u arhivu, jer to je osnovno građansko pravo. Prema tome, ne smije se tu sada praviti nekakva naročita razlika između ljudi koji su znanstvenici, priznati javni znanstvenici i anonimnih pojedinaca koji možda nemaju nikakvih naročitih istraživačkih iskustava ali koji žele znati neke činjenice eventualno o vlastitim obiteljima.

Dakle, ono što sam ja doživljavao kroz godine je upravno ta arbitrarnost sustava. Nekoliko primjera. 90-tih godina kada je arhiv Službe državne sigurnosti još uvijek bio u Savskoj ulici dakle ne u MUP-u, nego u jednom posebnom arhivu u Savskoj ulici ja sam istraživajući neke podatke vezane uz Infobiro došao do čitavog niza Udbinih arhiva koji su u tom trenutku bili apsolutno dostupni. Nije bilo nikakvih problema što se tiče čitanja, što se tiče kopiranja tih dokumenata i zapravo bez ikakve iznimke. Taj se sistem bitno promijenio otprilike kroz 10 godina, tako da sam u drugoj polovici prvog desetljeća ovoga stoljeća tražeći iste materijale koji više nisu bili na mjestu u Savskoj, nego sada u Državnom arhivu prije svega imao prepreku što to više nisam mogao dirati rukama, niste mogli papir otvoriti, čitati, vidjeti kakvog je kvaliteta, ima li nekih dodatnih naznaka na tom papiru, nego ste to mogli čitati samo preko snimljenih kopija i to ne odmah. Nakon što je došla zapravo preporuka SOA-e da se ne krši državna tajna čitajući te materijale.

Mislím dakle isti dokumenti iz 90-tih potpuno otvorenih, sada klasificiranih kao državna tajna uz prepreke da se do njih dođe. Naravno, ja nisam dugo čekao. Ja sam do tog odobrenja došao relativno brzo. Moram reći da sam u jednom trenutku jednostavno zbog vlastite znatiželje nazvao ravnatelja SOA-e i pitao ga što je to na djelu, zašto vi to radite. Njegov odgovor je bio da to uopće nije nešto na čemu djelatnici SOA-e inzistiraju, nego nešto što je nametnuto preko onih koji da ne elaboriramo jednostavno ne žele da se arhivi otvore. Jer u tome je stvar.

Mislím da je sramotno da ...

. / .

... u demokratskoj Hrvatskoj branimo jedan propali režim, jednu propalu diktaturu. To je trebalo biti otvoreno još 1991. godine. Nećemo se sada domišljati zašto nije otvoreno, ali da budemo do kraja jasni, mrtva ruka tog starog sustava je još tu, ona je prisutna i ona koči i ona ovog trenutka koči upravo ono što vi želite otvoriti i vi toga morate biti svjesni jer svaka opstrukcija koja je umotana u celofan ovakvog ili onakvog prava je zapravo smetnja i odugovlačenje.

Da idem dalje, kada je riječ o apsurdnostima tog postupka netko možda misli da na ovaj način prijeći da dođemo do stanovitih informacija. Evo jednog apsurdnog primjera, vezano uz jedno moje istraživanje, a znajući da postoji elaborat državne sigurnosti o Komunističkoj partiji Bugarske, što nije nikakva jugoslavenska da tako kažem tajna, tražio sam taj materijal. Nisam ga mogao dobiti po istim zaprekama, dakle tek nakon odobrenja SOA-e.

Isti taj materijal može se dobiti bez ikakvog problema, jedan moj suradnik je do njega došao izravno u Ljubljani, a naravno kasnije sam u Beogradu vidio kopiju istog elaborata od nešto 200 stranica u čemu apsolutno ničeg važna nema, osim naravno što vidite kako su državne vlasti ondašnje Jugoslavije pratili što se događa u jednoj susjednoj zemlji u organizaciji susjedne komunističke partije.

Ako već štitimo osobne podatke, morate znati da ima mnoštvo raznih personalnih ili dijelova personalnih dosjea u

ključnim zbirkama koje postoje i u Hrvatskom državnom arhivu i u Arhivu Jugoslavije u Beogradu.

Primjerice, ja sam u Arhivu maršala Tita našao elemente osobnih dosjea koji imaju čitav niz krajnje kompromitirajućih informacija o nekim doduše mrtvim ljudima. U BAKrićevu arhivu ovdje u Zagrebu našao sam dokumente koji također govore nešto o pojedincima što vjerojatno ne bi došlo do stanovitog skrininga sa strane arhivskih ili bilo kojih drugih vlasti da je nekome palo na pamet da i to na neki način klasificira i zatvori.

Ne možete stvoriti savršenu mrežu na način da ćete sve isključiti i zato upadamo u čitav niz raznih kontradikcija kada je riječ o ovakvim stvarima. Možda treba naglasiti samo jednu stvar, ovdje nije riječ samo o potrebi znanosti, ja mislim da je to vrlo važno, premda moram reći što je točno znanost volio bih odgovoriti na praktičan način.

Kolega Pavlović zbog svojih istraživanja vezano uz slučaj Đureković kroz proteklih nekoliko godina po mom dubokom uvjerenju nakon što sam čuo neka njegova izlaganja znam mnogo više o povijesti Hrvatske sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća nego velika većina mojih kolega, uključujući i mene.

Ono što on zna je upravo ono što bismo mi morali znati da su arhivi otvoreni, pod uvjetom naravno što mi ovdje ne možemo stvoriti sami po sebi da odgovarajući povjesničari,

istraživači doista koriste te arhive i doista pišu na osnovu tih arhiva. To ne možemo stvoriti, to mora biti volja samih istraživača ali moramo učiniti sve da oni koji to žele doista imaju sve što im je potrebno da dođu do odgovarajućih zaključaka.

Kada bismo znali ono što je kolega Pavlović otkrio u slučaju Đureković, evo uostalom to ćete uskoro vidjeti kada materijali sa suđenja u Münchenu budu potpuno dostupni, onda mnoge stvari koje se nama danas čine tajanstvene, pitanja INA-e recimo, odjednom postaju vrlo, vrlo jednostavne jer vidimo kako postoji kontinuitet raznih utjecajnih skupina iz onog vremena, još uvijek i danas. Upravo ti ljudi ne žele da se arhivi otvore.

Prema tome, ne dajte se impresionirati sa strane raznih ljudi koji su odjednom užasno uzbuđeni da bi zaštitili prava pojedinaca jer ona nikada ničija prava nisu poštovali. I natjerajte ih na čistinu da se ovo dovede kraju i da vas ne zavatljavaju sa uobičajenijim načinima da se ništa ne dogodi i da ovo bude pitanje koje će rješavati neka buduća generacija.

Hvala vam.

NIKOLA GRMOJA:

Hvala.

Evo sada možemo sa Hrvatskim državnim arhivom jer imam i ja nekoliko pitanja pa možemo to riješiti.

Izvolite.

dr.sc. MARIO STIPANČEVIĆ:

Hvala. Dobar dan svima.

Evo ja ću samo kratko onako kako je predsjedavajući i zamolio. Prije svega iako nije baš konkretno vezano za ovu raspravu, ja bih apelirao na činjenicu da se na neki način oprezno upotrebljava izraz otvorenosti i zatvorenosti ...

Kada govorimo o arhivskom gradivu u ovom smislu u kojem raspravljamo danas mi iz perspektive Hrvatskog državnog arhiva govorimo o 8, 7% arhivskog gradiva oko 2km, nešto manje ako i toliko.

Hrvatski državni arhiv čuva, skrbi, obrađuje, daje na korištenje 30km arhivskog gradiva. To vam je udaljenost između Zagreba i Samobora, evo čisto ovako sa strane.

Danas sam svratio prije odlaska u Sabor u čitaonicu, to oni koji tamo dolaze znaju, bilo je dvadesetak istraživača. Nisu arhivi zatvoreni.

Što se tiče konkretne stvari, što se tiče konkretnog prijedloga Hrvatski državni arhiv, pa mislim ... struka je zapravo svojim pismom predsjedniku Sabora ...

... učinila ovo čemu danas prisustvujemo da se o arhivima o struci govori na stručan način i to je veliki pomak iz naše perspektive. S druge strane poteškoća je ta što je sada otvorenost, odnosno zatvorenost arhiva postalo prvorazredno političko pitanje.

Što se toga tiče zaista ne želim ulaziti u takve prijepore. Ono što ću reći tiče se isključivo struke. To smo do sada i govorili. Koliko, niti si Hrvatski državni arhiv, niti arhivisti općenito utvaraju da oni mogu formirati mišljenja ili ne daj Bože zakone. Mi si, odnosno držimo do sebe toliko da mislimo da možemo izraziti svoje mišljenje, a da ćemo poštovati ono što zakonodavac, odnosno ustanova u kojoj se danas nalazimo smatra za shodnom učiniti.

Uostalom kao što je rekao gospodin Pavlović o tome je na svoj način svjedočila i većina, odnosno ako se ne varam 114 zastupnika bez i jednog glasa protiv. U tom smislu Hrvatski državni arhiv, a vjerujem i veliki dio arhivske zajednice može samo pozdraviti da se napokon sa arhivske službe, sa arhivista kao operativaca skine stigma kojekakvih pridjeva koje smo svakodnevno u medijskom prostoru u mogućnosti čuti ili pročitati što definitivno nije istina.

Profesor Banac je rekao i drago mi je da je to rekao da mu se činilo i ja to potvrđujem da su arhivisti vrlo često izlagali se hajmo tako reći nepoštvanju zakonskih propisa upravo da bi išli na ruku korisnicima. Zbog čega su arhivski

propisi takvi kakvi jesu? Zbog čega se oni i dan danas, zbog čega su na snazi? Mi ne možemo odlučiti. O tome odlučuje netko drugi, o tome se odlučuje na ovome mjestu.

Mi pozdravljamo, apsolutno pozdravljamo donošenje zakonskih osnova koje Hrvatskom državnom arhivu, ostalim državnim arhivima, struci u cjelini nude mogućnost transparentnog kvalitetnog i na kraju krajeva dovoljno vremenski održivog davanja, odnosno mogućnosti davanja informacije svima koji su za nju zainteresirani.

Međutim, ako govorim iz perspektive struke, a moram govoriti i govorim moramo uvidjeti i nekakve operativne poteškoće koje su tu. I ako se u MOST-ovom prijedlogu koji je nama na stolu govori o preuzimanju arhivskog gradiva, u količini od procijenjenih 20 do 30 km, ja vam moram reći da to Hrvatski državni arhiv ni sve ostale arhivske ustanove u RH nisu u mogućnosti preuzeti ne zato što mi to ne bismo htjeli nego zato što jednostavno nemamo resurse. Nemamo niti ako hoćete stručnih ljudi, niti imamo spremišni prostor.

Spremišni prostor je pa rekao bih možda i broj jedan, nemojte se uvrijediti poteškoće struke naravno uz zaposlenike. Mi to jednostavno ne možemo ispoštovati. Vi možete propisati kazne za ravnatelja, za ustanovu, pripremite odmah ako bude u ovakvom obliku zakone. Pripremite odmah i kazne jer to vam mi ne možemo ispoštovati.

Ono što možemo i ono što pozdravljamo jest da napokon znam što se gdje nalazi, gdje se nalazi arhivsko gradivo koje bi trebalo doći u Hrvatski državni arhiv i ostale područne arhive. Da imamo popise toga gradiva i da imamo intelektualno, odnosno stručni nadzor nad tim gradivom.

Ali ja vam odgovorno tvrdim da trenutačno to nemamo i to je nešto što bi se trebalo popraviti i što je definitivno za pozdraviti u ovom zakonu. Što se tiče osobnih podataka mi smo u svojim primjedbama koje smo obznanili javno na e-savjetovanju, meni je žao što ih nije bilo više na kraju nešto rekli i o tome. Ali samo da se pozovemo na potrebu usklađivanja sa postojećim propisima. Kako će to biti doneseno? To Hrvatski državni arhiv niti arhivisti ne mogu i neće odlučivati to svi znaju.

Tu su mjerodavna neka druga tijela. Ako hoćete baš da idemo na najnižu razinu, na razinu opće operativnosti samih zaposlenika u arhivu, u Hrvatskom državnom arhivu i svim ostalim bilo najlakše korisnički zahtjev, imamo ili nemamo gradivo da ga isti čas dopremimo ili u razumnim rokovima. Mi više ne bismo imali nikakvih problema.

Naravno i mi smo svjesni da to nikada neće u takvim okvirima biti moguće. To je definitivno točno. Ono za što je zainteresirana struka jest da se napokon donesu točno propisani kriteriji, da nema subjektivnosti o kojoj je govorio prof. Banac pa dijelom i gospodin Pavlović i da arhivisti

napokon ne budu ono što je više puta i rečeno u medijima nedavno između čekića i nakovnja.

Čak se gospodin Pavlović u svom članku pomalo i posprdno na to referirao. Ja i dalje odgovorno tvrdim da je to tako da su arhivisti ti koji trpe zakonsku regulativu koja nešto priječi, a sa druge strane imaju korisnički zahtjev prema kojem osobno mogu biti i skloni. Ali jednostavno mi smo tu da poštujemo zakone.

Ako netko misli da arhivisti i arhivi ne trebaju poštovati zakone onda isto tako treba reći na mjestu koje je za to predviđeno. Mi i dalje tvrdimo da to nije tako i da se ponašamo u skladu onoliko koliko možemo.

Znamo i sami da su nam zakonska regulativa da nam je prijeporna i da je u međusobnoj diskrepanciji, mi plivamo u tome. Mi plivamo u tome svakodnevno. Sve što god je otklon u tom smislu za arhiviste može biti samo pozitivno.

... može biti samo pozitivno. Na koji način će se to odrediti doista nije na nama.

Ono što mi možemo odraditi, ono što, onu podršku koju možemo dati i ono što možemo i što na kraju krajeva činimo jest čista struka.

Evo toliko. Ako ima pitanja ja ću rado odgovoriti.

NIKOLA GRMOJA:

Ja se zahvaljujem vašoj potpori ovoj našoj inicijativi i praktički da skinemo tu stigmę sa arhivista, nitko od nas nema želju praktički proglasiti arhiviste odgovornim za ovakvo stanje. Zato imamo ovaj prijedlog zakona i pokušavamo to promijeniti. Isto tako ste izvršno zaključili da nije praktički na vama da odlučujete o tome kako će izgledati zakonski prijedlog. Ali ja sam to u uvodnom izlaganju istaknuo da smo mi dovedeni u jednu neugodnu poziciju u kojoj mi kao zakonodavac tražimo mišljenje znači institucija o donošenju određenog zakona. Ali to su sve ovi pokušaji o kojima je govorio gospodin Banac, znači da se zaustavi praktički donošenje ovog prijedloga zakona. I ja vas tu potpuno razumijem i podupirem i naš je cilj upravo skinuti tu stigmę s vas.

Što se tiče ostalog znači samog gradiva i toga kako će arhivi prihvatiti gradivo, ovo nije konačan prijedlog zakona. Sve one sugestije koje budu konstruktivne i koje budu

išle u tome da se mi usmjerimo na ono gradivo koje je nama zanimljivo, pa u tom smislu sam vam mislio postaviti jedno pitanje gdje Vlada u svom mišljenju spominje zemljišne knjige koje se koriste u redovnom poslovanju. Jesu li zemljišne knjige registratorno gradivo ili arhivsko gradivo?

MARIO STIPANČEVIĆ:

Gledajte, kada govorimo o arhivskom gradivu moramo imati na umu da su i obavijesna pomagala ili registratorne knjige kako god ih nazvali: elenhiji, indeksi nedjeljivi dio arhivskoga gradiva. Ako preuzimamo arhivsko gradivo, a jedan od temeljnih uzusa je cjelovitost i sređenost arhivskog gradiva vi ne možete preuzeti arhivsko gradivo odijeljeno jedno od drugog odnosno preuzeti nacрте i dokumentaciju koja je prateća, a nepreuzeti gradivo koje nam svjedoči o upisivanju i eventualno za nas arhiviste pretraživanje i davanje na korištenje.

To je definitivno nešto, tu bi se nadovezao, to je definitivno nešto što struka podupire i što je opet problem operativne naravi. Doista postoje institucije, a vjerujem i ova u kojoj se nalazimo koje je gradivo koje nastalo ranije od ovog propisanog roka od 30 godina i dan danas koriste u svakodnevne svrhe. Velika je poteškoća, a vjerujte imamo i takvih primjera. Imamo i takvih primjera, naučili smo na najgori način znači u praksi da nam se gradivo preda i onda

nam svakodnevno ili svakoga tjedna dolaze zahtjevi za dostupnost tom dijelu toga gradiva e, da bi određena ustanova mogla funkcionirati jer joj je to potrebno u svakodnevnom obavljanju poslova. To je nešto što je svakako točno.

Međutim, to je isto rješenje ovo što sam vam rekao ranije, točni, konkretni popisi arhivskog gradiva i vi onda nemate problema sa dostupnošću. Ako to nema arhivska ustanova koja je nadležna za to gradivo, arhivska ustanova ima informaciju o tome gdje se to gradivo nalazi i vrlo lako upućuje korisnika na mjesto gdje se to arhivsko gradivo čuva i koje može koristiti.

NIKOLA GRMOJA:

Hvala vam.

Svakako ćemo to znači uzeti u obzir kod izrade konačnog prijedloga

/Upadica Stipančević: Po meni svakako da. To je ta operativna dokumentacija./

Da, da, jasno.

Može.

MARKO VUČETIĆ:

Ja bih ovo što je prof. Banac spomenuo da nam ne ostane onako potisnuto u sjećanju, mislim da je iznimno bitno

što se ovim zakonom uređuje, a to je da povijesnu znanost shvatimo uistinu kao jedan diskurs moći o prošlosti.

Mi u današnjoj situaciji je ta moć otrgnuta od povijesne znanosti, izašla je u području društvene političke patologije. I mi se sada nalazimo u situaciji da napokon možemo to premošćivanje, fabuliranje prvotnog događanja povijesnog ponavljati zahvaljujući kreativnosti povjesničara istraživača koji u ovom slučaju uistinu treba biti nekakva kreativna djelatnost jer treba biti usmjerena prema povijesnoj istini. Treba se odmaknuti od ove društvene, političke patologije u kojoj su se stvorile neke elite kojima je gotovo taj zastoј u povijesnom istraživanju postao jedini životni prostor uspjeha. I zato pozdravljam kao filozof i profesor filozofije povijesti ovo događanje, manje kao saborski zastupnik a više s ove profesionalne strane, jer mi se čini da napokon možemo od ove političke manjine koja je u posjedu zamagljivanja istine prijeći na povijesnu manjinu koja će izreći tu istinu koja nam je za sada spriječena.

Evo zahvaljujem.

NIKOLA GROJA:

Izvolite.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Ja se ispričavam gospođama koje kao zapete puške čekaju da ih ..., ali mislim da će biti vrlo korisno jedan samo kratki osvrt na ovo što je dr. Stipančević rekao.

Mislim da će ta paralela biti bitna i za vaša mišljenja koja su čini mi se ključna u mišljenju Vlade i sve ostalo.

Dr. Stipančeviću, rekli ste nešto što ja apsolutno pozdravljam, ali imam i dalje jedan prigovor. Rekli ste - mi smo tu da poštujemo zakone - i to je točno i to je istina i tako treba biti. Međutim, praksa me uči i vjerojatno moje struke ne bi ni bilo da zakon nije moguće poštovati ovako i ovako, pa ovako. Gledajte, hajmo razgovarati konkretno. U momentu kada smo prvi puta ulazili u Hrvatski državni arhiv, ovo da se razumijemo nije niti instituciji prigovor, ...

. / .

... niti vama osobno, govorimo o problemu.

Prvi prigovor koji se pojavio da bi nešto bilo dostupno je bilo pitanje klasifikacije, pitanje nacionalnog interesa, pitanje pročišćavanja, cenzuriranja podataka koje smo dobili i sve ostalo.

Otprilike ovako debel je fail dopisivanja sa tadašnjom ravnateljicom. Mic po mic, jedan podatak izvučeš, tri ne izvučeš pa ponovo. Inzistirali smo tada na nekakvim zakonskim načelima koja su nama apsolutno jasna. Jedno od tih načela kaže današnji zakon kaže, klasifikacija koja je napravljena zato da bi se prikrilo počinitelja kaznenog djela ili kazneno djelo općenito, kao da ne postoji, kao da nije napravljen.

Mi smo razgovarali o podacima za istragu jednog kaznenog djela, nitko u arhivu se nije usudio sa nama o tom pravilu niti razgovarati, a kamoli ga primijeniti. I ovdje je problem, ja se ispričavam ako ste doživjeli moju izjavu u javnosti kao opasku na osobnoj razini. Ne, ta opaska o tome da su se arhivisti doveli između čekića i nakovnja upravo ide iz ovoga o čemu govorim.

Problem u arhivima i to je problem o kojem ćemo sada vjerojatno razgovarati na razini zaštite osobnih podataka, zaštita obiteljskog života je pitanje želimo li mi propise primjenjivati uopće i druga stvar, želimo li te propise primjenjivati smisljeno.

Znači moja intervencija ide za ovim, ako vi uzmete da vam je cilj zatvoriti arhiv i ne dopustiti pristup onda ćete naći 153 argumenta u katastrofalno lošim zakonima koje imamo. Ako vam je cilj otvoriti arhive, onda ćete naći isto tako 153 argumenta da postoji odredba po kojoj ćete korisniku izići u susret i to je problem današnjih arhiva.

Ja zaista ne znam, raspitivao sam se na sve strane, u arhivskom zakonu postoji jasna odredba koja kaže, kada se zahtjev za pristup podacima odnosno arhivskom gradivu odbija, dužni ste donijeti rješenje. Ja rješenje ko ni Jetija, svi pričaju, vidio nisam, svi pričaju a u realnosti toga nema.

Cijela priča se izvodi na način i to je bit i priče o osobnim podacima i priče o obiteljskom životu i zbog toga sam tražio riječ i interveniram na ovo. Koliko odgovaram vama toliko tražim da o tome razgovaramo.

Osnova cijele priče je da se svaki zahtjev može i danas u praksi, razvlači do besvijesti. Mi smo imali situaciju da smo 13. svibnja 2014. prvi e-mail uvodni kontakt da ćemo doći i da trebamo to i to i da dogovorimo sastanak. 15. svibnja, dva dana kasnije Vlada formira povjerenstvo kojem je dato u zadatak nema apsolutno nikakve ustavne, zakonske, kakve god hoćete odredbe. Za to postoji Hrvatsko arhivsko vijeće.

Ali formira se paradržavno tijelo koje provodi sljedećih osam mjeseci u državnom arhivu i pregledava zajedno sa arhivistima, ako dobro znam situaciju iz informaciju iz

kuloara, zajedno sa pojedinim arhivistima koji moraju to raditi jer im je posao, koji pomažu tim ljudima jer su dobili nalog da to rade list po list pregledavaju, smijemo li mi to vidjeti. Pa ljudi, ako to nije izvan pameti, ja ne znam što jest.

Druga situacija, mi imamo situaciju da konačno SOA otvori, deklasificira određeni dio gradiva ono što kolokvijalno nazivamo UDBA. Mi sjedimo dva mjeseca u velikoj čitaonici i čitamo te papire i dolazi kutija po kutija, trošimo silne novce na fotokopije koje koštaju da je to izvan pameti da bi nam nakon dva mjeseca samo zbog toga što se promijenio datum, više nije godina 2015. nego 2016., čovjek koji vodi korisničku službu došao i turnuo pod nos papir i rekao potpišite. Što da potpišemo? Izjavu o zaštiti osobnih podataka. Reko čega? Osobnih podataka ljudi koji se nalaze u tim papirima koje vi čitate. Ali reko gospodine ja to čitam već dva mjeseca i nisam ništa potpisao. Veli, ali došla je nova godina i vi to sada morate potpisati. Reko zašto? Veli godišnje se potpisuje ta izjava. Reko odlično, a sada mi recite jel vi znate kako sam ja dobio pristup ovim podacima? Ne znam. Pa rekao sam dobio sam rješenje SOA-e da za potrebe suđenja mi se treba dozvoliti prekoredno i pristup prije nego što je gradivo sređeno. Jel se sjećate toga?

Gospodin me gleda i ne razumije o čemu ja govorim. Reko ja to ne čitam jer mene to zanima jer mi je dosadno u

11/4/SN

životu, ja to čitam da bi sutra na suđenju javno prozvao imenom, prezimenom i svim prokletim osobnim podacima osobe koje su u tom spisu. I neću potpisati nikakvu izjavu.

I tamo se dešava skandal i nitko ne razumije o čemu govorim i to su problem. problem je pristupa, problem je izići u susret, pokušati ili ne i to je ono na što ja upozoravam.

. / .

Ja vjerujem da u većini slučajeva koji nisu ovako osjetljivi ljudi postupaju drugačije, ali ovdje je bilo strašno, vjerujte mi.

dr.sc. MARIO STIPANČEVIĆ:

... nisam ništa doživio osobno sa gospodinom Pavlovićem sam izravno surađivao nekoliko mjeseci gotovo svakodnevno, znam o čemu govori. Naravno da je bilo propusta i bit će ih uvijek, a bit će ih iz onoga razloga kojeg sam već spomenuo. Dajte nam zakonsku regulativu koju možemo praktično provesti.

Druga stvar, slažem se i s tim, nedostatak odgovornosti, ali dajte mogućnost da čovjek na temelju propisa preuzme odgovornost za koju dobiva plaću i da nosi taj teret na svojim leđima. Nemojte ga dovoditi u situaciju da mora čitati 20 odnosnih propisa i da sam, a nije pravnik, prosuđuje što učiniti.

NIKOLA GRMOJA:

To smo rekli da je cilj intencija ovog zakonskog prijedloga da skinemo taj teret u biti tu arbitrarnost koja postoji sada i koja praktički dovodi do ovoga da se proziva arhiviste iako oni nisu za to odgovorni.

Ja se ispričavam, evo povjerenica za informiranje Anamarija Musa, tema je kompleksna evo ljudi bi željeli svi izreći nekakvo svoje mišljenje pa će potrajati sigurno.

ANAMARIJA MUSA:

Zahvaljujem poštovanom saborskim zastupnicima i predstavnicima nadležnih tijela.

Vrlo mi je drago što ste nas pozvali na ovaj okrugli stol i moram izraziti neslaganje sa vašim stavom da se radi o presedanu, dapače bilo je i ranije situacija kada su tražena naša mišljenja već kada su propisi bili daleko u proceduri.

Meni je žao što nije ranije učinjeno nešto da se pita i povjerenika za informiranje i Agenciju za zaštitu osobnih podataka koji štite dvije strane istog ljudskog prava i posebice pučku pravobraniteljicu koja je Ustavom određena štiti prava svih građana.

Također druga stvar s kojom se s vama ne slažem je da se ovdje ne radi o ljudskim pravima, dapače radi se upravo o ljudskim pravima i to pravo čovjeka da zna. I iako ste vi vjerojatno pomislili da smo svi ovdje da štitimo Vladu ili ne znam koga, naprotiv mi smo svi tu da štitimo građane.

Ja kao povjerenica za informiranje ne samo da samo da sam za otvaranje svih arhiva nego sam i za to da budu svi u digitalnom obliku što ovdje je apsolutno propušteno da se išta kaže o tome. Dapače, kada sam preuzela dužnost krajem 2013. godine jedan od prvih sastanaka je bio sastanak sa vodstvom Hrvatskog državnog arhiva oko problematike arhiva komunističke partije, koji arhiv nikako nije mogao, zna kolega, zapravo zahvatit jer kao što znate iz nekog čudnovatog razloga postoji

poseban režim ulaska u taj arhiv iako i koji daje odobrenje tajnik stranke, sadašnje SDP-a RH koji naravno prema našem stavu debelo ograničava pravo građana na pristup informacijama, osobito uzimajući u obzir da je komunistička partija u prethodnom režimu bila sjena države i ne smatra se političkom strankom kako mi danas smatramo političke stranke koje u Hrvatskoj nisu pod našim Zakonom o pravu na pristup informacijama, ali u nekim drugim državama jesmo. Jesu recentni poljski zakon zahvaća i političke stranke kod nas nije tako, ja ne kažem da tako treba biti ali što se tiče ranijih stranaka kada su one bile sljubljene s državom prema nama tu nema problema.

Znači mi smo kao povjerenik za informiranje tijelo koje je nadležno za praćenje, promicanje i zaštitu prava na pristup informacijama građana, što je Ustavom zajamčeno pravo, pozdravljam ovaj sastanak. Žao mi je što se to nije dogodilo prije, dapače stručne službe Sabora će znati da smo se mi javili krajem siječnja ovdje da organiziramo upravo ovaj okrugli stol.

Kada smo slučajno saznali u medijima da ste vi pokrenuli ovu inicijativu smo od svega odustali, iako smo već kontaktirali i slovenske kolege i kolege iz arhiva i kolege iz agencije i već je bilo sve spremno.

Dakle, meni je žao i zato sam i nervozna ... svih ovih sat i pol vremena jer sam se osjećala kao da smo ovdje u

nekakvom igrokazu, a mi smo došli samo zaštititi prava hrvatskih građana, uključujući, a ne ja osobno upravo to pravo da znaju.

I vrijeđa me moramo reći nekoliko ovdje situacija koje su bile izražene kao da smo svi ovdje došli braniti ulazak u arhive, takva je bila atmosfera cijelo vrijeme do sada.

Znači ja bih prvo rekla jednu stvar što ja mislim da nije adekvatan način na koji se pristupilo regulaciji ovog pitanja. Sve druge države su donijele posebne zakone kojima su na poseban način ... građi, odvjetnik Pavlović je sve dobro rekao i posebno naglasio da što se tiče građe arhiva, tajnih službi i komunističkih partija iz totalitarnog režima vrijede druga pravila nego za zdravstvene kartone ili učeničke svjedodžbe. I ja mislim da je to greška jer mislim da se treba posebno to urediti sa maksimalnom otvorenošću.

Druga stvar, što su sve druge zemlje napravile je da su osnovale posebna tijela u kojem su stručnjaci svih profila, arhivisti, povjesničari i pravnici. Ovo je što mi pričamo politička ideja bez prava, a mi smo ovdje većinom pravnici, ne možete tu političku ideju realizirati kao što vidite i kolega Pavlović i gospođa ... i gospodin iz arhiva svi su izrazili da jedno je željeti, a drugo je to realizirati i tu su glavni problemi ovog zakona.

Vlada je neke stvari dobro uočila u nekima je možda pretjerala iako je moje mišljenje da mi nismo čitali dva ista

mišljenja, ja nisam shvatila to toliko negativno nego da se jednostavno radi tko će prije, a ne toliko da se radi o mrtvoj ruci koja draga nekog.

Dakle, prema mom mišljenju treba otvoriti sve arhive. Ovakvo uređenje kakvo je sada mislim odredbe nisu nomotehnički apsolutno krive, one mogu doprinijeti do nečega međutim otvorit će i čitav niz problema.

Ono što je nesporno sa aspekta Zakona o pravu na pristup informacijama da su podaci o javnim dužnostima o javnim poslovima i to da je netko obavljao kakvu funkciju apsolutno javni podaci. Mi to imamo i danas.

Bit će naše izvješće mi smo ga preveli 31. i pučka pravobraniteljica ima naš dio u svom izvješću, mi imamo i danas problem da mi ne možemo od predsjednice Hrvatske komore fizioterapeuta doznati kolika je njena plaća, razumijete. Tako da mi imamo tu puno problema koje do sada niko nije uzimao u obzir. A meni bi bilo vrlo drago da ako se otkrije sve ovo od prije da onda će valjda i ...

... plaća nekakvog čelnika nekakvog javno-pravnog tijela ne biti problem, a ne da se angažiraju sudovi, Ustavni sudovi. Mi vodimo pet postupaka oko jedne plaće. O tome bi Hrvatski sabor trebao isto razmišljati, pa kad ste već tu da na to kažete.

Dakle, prema sadašnjem zakonu postoje ograničenja prava na pristup informacijama ali nema apsolutnog ograničenja, nema apsolutnog. Znači mi trenutno samo što se nitko tome nije dosjetio, mi trenutno možemo voditi postupak po bilo kojem ovom dokumentu. Nikad nam nitko nije uputio nikakvu žalbu. Znači mehanizam koji sad postoji prema Zakonu o arhivima je apsolutno neefikasan. Ovo što kaže kolega. Ja nisam vidjela nikad to rješenje, niti na tom rješenju, niti je itko s tim rješenjem došao k nama sa žalbom.

To je nepoštivanje zakona. Ali situacija u kojoj ćete vi prekršajno kazniti čelnika arhiva zato što nije u roku od 8 dana donio rješenje to je tek problem. Pa mi imamo sadašnje podatke o tome koliko je netko potrošio proračunskog novca pa čekamo po godinu dana da do tog dođemo. O toj plaći od predsjednice komore čekamo tri godine. Nismo je saznali, javnost ne zna. Znamo vašu plaću, znamo moju plaću, ali njezinu ne znamo. I ona troši novac naših poreznih obveznika da bi okolo navlačila po sudovima samo da ne bi rekla kolika je njena plaća.

Znači nije to baš sve tako jednostavno kako izgleda na prvi pogled. Znači mislim da što se tiče osobnih podataka,

znači mi prema Zakonu o pravu na pristup informacijama možemo otvoriti pristup bilo kojim osobnim podacima ukoliko preteže javni interes da se ti podaci znaju.

Znači to čak nije apsolutno ograničenje. Kolege su tu. Mi imamo dogovor, neki načelni stav sve ono što je vezano za javne dužnosti je javno, javne funkcije i što je nastalo u obavljanju posla. U krajnjoj liniji vaši mailovi kao predsjednika kluba, to samo evo da znate mogu biti dostupni javnosti ako ih netko zatraži. Isto tako i moje ili od pučke pravobraniteljice.

Ali druga stvar koja je kod osobnih podataka važna, a to je gospodin Pavlović istaknuo, to je, imate novu Uredbu o osobnim podacima EU Recital 158. kaže: Posebno uređenje pristupa osobnim podacima, znači koji ignorira neke odredbe i načela uredbe moguće je u slučaju ovih situacija totalitarni režimi, Holokaust itd. Sve je tu pobrojano i isto tako mrtve osobe.

Dakle, ja ne vidim ni pravnih zapreka, ali ono što je ključno da se to uredi kako spada. Tu u tom smislu ne mogu reći da jedna od ovih odredbi suprotna bilo čemu u smislu da je ona negativna ili da će ona, ali neće dovesti do onih rezultata koje mi želimo. Ovo što kaže i sam gospodin.

Evo ja vam mogu iz svog iskustva reći. Naš zakon je prekrasan o pristupu informacijama, ali mi prve dvije godine nismo uspijevali ništa napraviti jer nismo imali ljude. Mi smo

imali zaostataka od prve dvije godine koje su nam nastale jer smo tek nekakve financije doveli prošle godine. Dakle, mislim da bez tijela na kojem će ta glava bit nasadena i ta ideja nema nikakve konkretne realizacije i zbog toga mislim da posebno treba riješiti u prijelaznim i završnim odredbama precizno tko će i kako preuzeti tu dokumentaciju.

Ja kažem, mi smo imali sastanke u vezi toga. Tu su zapreke, tu su nekakve izjave gdje je jača izjava tajnika stranke od hrvatskog zakona. Mislim da se to treba jasno riješiti. Treba jasno napisati o kakvoj se građi radi. Zašto mi pravimo se da slon nije u staklarni? Mislim moramo reći. Znači odnosi se na službe, na tajne podatke. Mislim nećemo se sad praviti ljudi. Mislim da je to vrlo važno.

I druga stvar, treba postojati neko tijelo nadzorno. Zamislite vi situaciju sad kad ravnatelj počne štancati rješenja kad se zatrpa sud. Mislim ja vam kažem iz vlastite perspektive. Mi imamo godišnje 600 žalbi. 200 tisuća zahtjeva se podnese. I sad zamislite taj broj, ako bi to išlo sve na sud pa onda će se upravo sudstvo raspasti. A imate zaštitu sad isto prava živih ljudi. Znači Ustavni sud je i ovako i onako pretrpan i jedan i drugi i treći i četvrti i peti kao i Visoki.

Dakle, mislim da u tom smislu treba posebno odlučiti kakva je to odgovornost ravnatelja da li je rješiv u roku od 8 dana kad će to biti faktički nemoguće. Znači, opet ćemo dobit

zakon koji se ne primjenjuje kao što se sad ne primjenjuje ta odredba o rješenju što mislim da je apsolutno protu ustavno, protu sve. Tako isto se neće primjenjivati u budućnosti.

Dakle, evo to su možda neke od osnovnih stvari. Mi ćemo još to sve, odnosno ja ću to sve još pisano dostaviti.

NIKOLA GRMOJA:

Ništa ja se zahvaljujem.

Ja mislim da moje uvodno izlaganje nije išlo uopće u smjeru da bilo tko od ovdje pozvanih opstruira bilo što. Ja sam govorio o tome da je zaključak bio takav da prije slanja zakona u drugo čitanje mi trebamo dobiti mišljenje o konačnom prijedlogu zakona.

Kako možemo, znači taj zaključak odbora je sam po sebi kontradiktoran. Znači radi se o tome, znači ja sam govorio o zaključku odbora, a ne o tome što, koja je vaša intencija ili da sam rekao da bilo koja institucija će povlađivati Vladi u donošenju nekakvog mišljenja ovog našeg prijedloga zakona. Ja ne znam da li se to moglo iščitati.

Ja mislim da nije bilo tako usmjereno moje uvodno izlaganje, a sad što je bilo ovdje ja nisam govorio o bilo kakvim rukama, o bilo čemu drugom. Znači mislim da je bilo jako konstruktivno i da sam vas pozvao da svojim prijedlozima date, doprinesete znači tome da ovaj naš zakonski prijedlog bude što kvalitetniji.

I znači volio bih ono što sam rekao na početku da se konkretno usmjerimo na one članke ili odredbe koje su i norme koje su sporne.

.../Upadica: Može li jedno pitanje?/...

Može.

dr.sc. ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

Konkretno evo poštovana povjerenice ako vas smijem sada interpretirati, ako sad možete konkretno pojasniti. Dakle iz vašeg izlaganja ja sam shvatio da ste izrijeком rekli da sa stajališta dužnosti koju vi obnašate niti jedna odredba ovoga zakona nije prijeporna osim u pitanju provedbe. Pa ste se pozvali i na Zakon koji regulira vašu djelatnost, ali to još uvijek ne znači da činjenica da dvije godine nakon donošenja toga zakona on se nije mogao provoditi. To još ne znači da taj zakon nije trebalo donijeti.

Dakle, Vlada u svome mišljenju je iznijela vrlo konkretne primjedbe. Ona dakle nije odbila, dala negativno mišljenje, ali je sadržajno gledano dala konkretne primjedbe vezano uz interpretaciju ovih uredbi europskih o zaštiti tajnosti osobnih podataka.

Vi ste ovdje sada rekli da sa stajališta dužnosti koju obnašate ...

... ako vas mogu citirati „niti jedna odredba ovog prijedloga zakona nije sporna“.

ANAMARIJA MUSA:

Pa gledajte, u pravu postoje ... ja ne mogu reći da to sada apsolutno ništa, ja sam rekla da načelno nije da će se dogoditi teške povrede, ali ima prostora za dorade. Od sindikalnog članstva, oprostite sindikalno članstvo je sada zaštićeni podatak. To bi recimo po meni trebalo izbrisati.

dr.sc. ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

Ali sindikat je društveno politička organizacija.

ANAMARIJA MUSA:

Ne, ne to je zaštićeno. Po meni ne bi trebao biti zaštićeni podatak.

... /Govornici govore u isto vrijeme./ ...

Ali zato govorim treba posebno to regulirati. Nemojte vi meni sada gurati u usta da ja kažem ovo je super zakon. Nije super zakon, zato što je trebalo napisati poseban zakon.

... /Upadica se ne razumije./ ...

Pa ja ću pisano dati. Ovo nije mjesto gdje se razrađuje pojedina odredba i mislim da me ne možete to tražiti. Ja mogu sad, možemo proći ali onda će to trajati tri

sata. Ajde idemo krenut. Hoćete tako da krenemo? Hoćete da idemo odredbu po odredbu?

... /Upadica Grmoja: Može, može./ ...

Jel se to tako radi na okruglom stolu? Pa možemo svaku od ovih, ali to se ne radi na okruglom stolu. Ja molim da se ... pravobraniteljicu, ja imam to sve tu zapisano, možemo raspravljati.

NIKOLA GRMOJA:

Ja sam pozvao da rasprava bude.

ANAMARIJA MUSA:

Ali gledajte okrugli stol nije mjesto na kojem se čačka odredba po odredba jer za svaku odredbu za propis ... pa nije odredba jedno, odredba je vezana na druge odredbe, to je mreža. Znači ja da sada komentiram sindikalno članstvo moram citirati sve odredbe koje se tiču statusa sindikalnog članstva. Ja ih oprostite nemam u glavi.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Pustimo to. Mene zanima nešto drugo, oprostite što uskačem.

Spominjali ste nešto što je u ovoj cijeloj raspravi prekrasno skliznulo i cijela rasprava se zavrtila oko Ustava, europskih direktiva, konvencija, uredbi i svega ostalog, a

jedna od ključnih stvari oko koje smo uopće krenuli u cijelu ovu priču koja se u javnosti vrti već zadnje dvije, tri godine je upravo pitanje SDP-a i partijske arhive da to tako kažem.

Ja nisam sklon to zvati partijskom arhivom jer tamo je postojalo i nešto što nije bilo partijsko nego je bilo izričito državno, a to je Komitet za općenarodnu obranu i društvenu samozaštitu, državno tijelo.

Ono što mene zanima, ukoliko uopće možete govoriti o tome, naime o tome svi govore, a opet kao da je Jeti u pitanju, svi govore, nikoga nije vidio. Mi u javnosti imamo konstantno izjave, postoji ugovor pa onda imamo izjavu, postoji zapisnik, pa onda postoji nešto između, pa na kraju nitko ne zna što postoji. To je recimo jedan od problema. Naravno dr. Stipančević zna i on se smješka jer to je njegov fond koliko se ja sjećam.

Međutim, ja vas molim zbog javnosti, ono što je strašno ja sam u nekoliko emisija u nekoliko navrata imao situaciju da sam sjedio sa ključnim ljudima SDP-a koji su mi na moje pitanje gdje je to odgovarali, ako vi nešto znate vi podnesite kaznenu prijavu.

ANAMARIJA MUSA:

Pa evo vjerujem da će dr. Stipančević nešto reći o tome, vi znate da je bilo po medijima puno rasprave oko toga gdje se čuvaju ti raznorazni arhivi itd. da sada u to ne

ulazim. Ali što se tiče tog arhiva, ja sam vidjela te dokumente i postoji možete ih danas, svatko može tražiti taj dokument po Zakonu o pravu na pristup informacijama. Ja molim da to neko podnese, evo vas, zatražite tu izjavu, tu odluku kako tko i na koji način daje odobrenje za, mislim to je javni podatak. Nitko nije tražio ...

... /Upadica: Ja ga imam objavio sam ga./ ...

Eto, eto.

dr.sc. ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

Ali on sam ako mogu reći dakle oko arhivista jeli, ova priča počinitelj i žrtva nažalost kada govorimo o struci arhivističkoj ne o pojedincima, spletom okolnosti što zakonskim nedorečenostima što samim položajem pojedinih ključnih ljudi i njihovim odnosima sa tekućim političkim vlastima jel ipak svaki ravnatelj treba biti imenovan, treba ga netko imenovati. Dakle on se bez obzira na proveden javni natječaj njega u konačnici imenuje Vlada.

Dakle pravno gledano, evo ovdje su i vrhunski autoriteti, ta stanovita ugovorni odnosi između arhiva i SDP-a je protuzakonit. Imamo odredbu postojećeg, važećeg zakona da je svo gradivo koje se nalazi u arhivu javno arhivsko gradivo. Drugim riječima, primjena proteklih desetljeća tog ugovora darovnog, pseudo darovnog ugovora je protuzakonita. Ali nijedan ravnatelj arhiva nije imao političke i ljudske i

građanke hrabrosti reći, mene ne obvezuje u mom postupanju nekakav darovni ugovor s jednom političkom strankom već važeći zakon. I po mojoj interpretaciji u krajnjoj liniji pravnih službi se arhivi su mogli jednostavno nakon što je to okljaštreno gradivo došlo u Hrvatski državni arhiv zapravo prestati primjenjivati taj darovni ugovor ili što je, poslije u dva navrata kako je dolazilo gradivo.

Dakle to je još jedan od primjera te arbitrarnosti i činjenice da je arhivska služba spletom različitih okolnosti dovedena u položaj i počinitelja i žrtve, dakle ovaj zakon to konačno treba razriješiti.

Hvala.

NIKOLA GRMOJA:

Ja bi nastavio, gospođa Vidović ispričavam se ali jednostavno nije ovo kao što je rekla povjerenica nije ovo nikakva režirana predstava, znači mi želimo čuti vaša mišljenja. Naravno sve ono dodatno znači već smo neka pisana mišljenja o ovom prijedlogu zakona dobili od Agencije za zaštitu osobnih podataka, sve ono što ovdje na ovom okruglom stolu ako smatrate da nema dovoljno vremena niti je prikladno mjesto za iznijeti nekakve primjedbe do petka da nam dostavite pisanim putem kako bismo mogli, ...

... mislim da je bilo dovoljno vremena da ste upoznati sa zakonskim prijedlogom. Rekli ste i sami da imate to već pripremljeno, pa da nam to do petka do sedmog pošaljete pisanim putem.

Evo hvala.

Izvolite.

LORA VIDOVIĆ:

Hvala vam lijepo gospodo zastupnici i svi gosti. U mom uredu smo ovaj prijedlog zakona analizirali naravno iz pozicije institucije koja je po Ustavu određena za promociju i zaštitu ljudskih prava, ali i kao središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije.

Iz pozicije moje nadležnosti, ali i povjerenice za informiranje i Agencije za zaštitu osobnih podataka svakako su to dvije institucije koje o ovom problemu imaju puno više saznanja i prijašnjeg iskustva. Mi u uredu nismo zaprimili pritužbe koje bi se odnosile na ovo područje, tako da ja zapravo o ovom prijedlogu zakona mogu govoriti iz načelne perspektive i u okviru ove dvije nadležnosti o kojoj sam govorila.

I neću kao ni moji prethodnici sada govoriti o članku po članku, ali svakako ćemo poslat dopis u kojem će detaljnije bit neke naše primjedbe i prijedlozi izraženi. Ono što je očigledno kroz raspravu u društvu u zadnje vrijeme općenito,

ali i u ovom Okruglom stolu je da očito postoji intencija i snažna volja da se arhivi otvore i mislim da je to posve nesporno i iz perspektive moje institucije to je nešto što nije sporno.

Dakle, jasno je da treba otvoriti arhive i dati informacije. Ono što smatramo izuzetno važnim je uključiti ovako širok krug dionika u raspravu i širi od ovog. Moram reći nastavno na ovo što je rekla povjerenica da se apsolutno ne slažem i zapravo moram posve jasno to izraziti s vašom tezom kako je nužno odmaknuti se od koncepta zaštite ljudskih prava što ste rekli na početku.

To je apsolutno neprihvatljivo. To je suprotno Ustavu RH, a nekako mi se čini i kroz dosadašnji tijek rasprave da je Ustav nešto što je zapravo ovdje pomalo nebitno. I da se potrebno, evo dozvolite da je to moj dojam, pa makar bio i pogrešan.

I to je posve suprotno pravnom poretku Republike Hrvatske. Članak 3. Ustava kaže da su jednakost i poštovanje prava čovjeka najviše vrednote ustavnog poretka i temelj za tumačenje Ustava. Molim da to ne zaboravimo.

Opća deklaracija o ljudskim pravima koju ste također spomenuli nije dokument koji države ratificiraju ili joj pristupaju, ali ju implementiraju kroz dva međunarodna pakta. Oba je Republika Hrvatska ratificirala. Ta Opća deklaracija kaže da su ljudska prava univerzalna odnosno jednaka i

neotuđiva i nikome se ne mogu oduzeti. Mislim da je to jako važno u početku ove rasprave i odmah pritom ja ću samo izraziti svoj dojam pa ponovo neka je pogrešan.

Čini mi se da način na koji smo zapravo pozvani ovdje i ograde koju smo čuli oko toga kako su zatražena naša mišljenja govore da oni zapravo neće ozbiljno biti uzeti u obzir, pa ja se nadam da sam u tome posve u krivu i voljela bih da je drugačije.

Ono što mislim da je zato jako važno dodati je da upravo kako bi se izbjegle ovakve situacije da otvaranju arhiva i cijelom ovom pitanju treba pristupiti stvarno sustavno i posebno pažljivo, da se ne dogodi da se intencija i rezultati procesa zloupotrebljavaju u političke svrhe a znamo da nam slijede lokalni izbori.

Dakle, mislim da je jako važno da tu ne postavimo poveznicu kako sad o ovome pričamo zato što dolaze izbori. Govorili smo do sada, spomenuta je bila i Rezolucija o europskoj savjesti i totalitarizmu iz 2009. godine koja upravo o tome govori i posebno naglašava da ni jedna politička opcija nema monopol nad interpretacijom povijesti nego povjesničarima treba omogućiti da znanstvenim pristupom i znanstvenim metodama donesu što je moguće neovisnije zaključke o povijesnim zbivanjima kako bi se izbjeglo da laička interpretacija povijesnih činjenica bude začetak novih

nedemokratskih ideja odnosno u najekstremnijim uvjetima i poticaj na mržnju i osvetu.

Mislim da se s tim zaista svi možemo složiti. U prilog otvaranju arhiva govori i praksa Europskog suda za ljudska prava, dakle to je nesporno. Odluka Haralambi protiv Rumunjske iz 2009. godine koja jasno govori da pojedinac ima vitalan interes za pristup podacima koji o njemu drži javna vlast. I da javna vlast ima obavezu osigurati učinkovite procedure za pristup takvim informacijama.

Dakle, to je nesporno. Kada govorimo o osobama koje su bile žrtve odnosno njihovim nasljednicima koje su sudovi bivše Jugoslavije osudili radi političkih kaznenih djela, politički motiviranih kaznenih djela, kada je do osuđujuće odluke došlo zlouporabom političke moći dostupnost te arhivske dokumentacije znatno olakšava postupak revizije takvih odluka o tome također je u medijima bilo dosta informacija.

S druge strane bilo je riječi i o testu razmjernosti javnog i privatnog interesa. Također postoji odluka Europskog suda za ljudska prava Ivanovski protiv Makedonije. Javni interes po tome a priori ne preteže, nego ga je potrebno utvrđivati. Dakle, test razmjernosti je potrebno provoditi u pojedinim i konkretnim slučajevima.

Što se tiče samog prijedloga zakona, dakle konkretnog ulaska u materiju upravo zbog testa razmjernosti i općeg privatnog interesa mislim da je to nešto što bi u ovom

prijedlogu zakona trebalo bit bolje izraženo jednako kao i sama dostupnost.

Dakle, Ustav kaže da se svakome jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka i kako je zabranjena uporaba osobnih podataka suprotna utvrđenoj svrsi njihovog donošenja. Čuli smo i o pravnim standardima EU i Vijeća Europe o tome i o kategorijama tzv. posebno osjetljivih podataka koji mogu predstavljati rizik za one osobe čiji su to podaci, dakle na koje se odnose. Pa im se zato pruža dodatna zaštita pogotovo ako su povezani uz diskriminacijske osnove po Zakonu o suzbijanju diskriminacije u Hrvatskoj koji je dakle, kojima se preuzima pravna ...

... stečevina EU, primjerice raste li etničko podrijetlo, vjersko uvjerenje, invaliditet, zdravlje, spolna orijentacija.

Usput ću samo dodati u prijedlogu zakona se govori o spolnom životu, mislim da je tu važno uskladiti terminologiju sa drugim zakonima koji su na snazi.

Ja naravno nisam ni kao znanstvenica, ni kao stručnjakinja, a nisam ni u smislu nekog svog osobnog interesa nikad tražila podatke iz javnih arhiva. Naravno da su ovdje stručnjaci koji to znaju puno bolje koje su sve prepreke u implementaciji zakona.

Ono što je iz moje opće načelne i institucionalne perspektive jako važno je reći da ti osjetljivi podaci kada se traži pristup takvim podacima, da se ipak navede svrha odnosno da li je znanstvena nastavna publicistička ili je opisana kroz neko svojstvo npr. žrtve. I da postoji neko tijelo pluralističko, stručno, ja zaista ne znam, ali kažem, pluralističko, stručno i neovisno koje će o tome odlučivati na način koji neće umanjiti pravo na pristup informaciji i dostupnost podataka, a koji će zaštititi, ... /Upadica se ne razumije./ ... ja nisam predlagateljica ovog zakona. Moja pozicija je Ustavom definirana kao nekog tko daje komentare odnosno brine za zaštitu i promociju ljudskih prava dakle ja u tom smislu govorim.

Kako je to sada predviđeno, dakle svatko može doći i zatražiti i dobiti svaki podatak, skenirat ga mobitelom i

učinit ga neograničeno dostupnim svakome. U ovom trenutku to nije u skladu sa drugim propisima koji su na snazi u RH, sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, u krajnjoj liniji sa Kaznenim zakonom u kojem stoli načelo rehabilitacije, dakle osuđivanost se nakon proteka određenog broja godina više ne smije isticati.

Dakle u tom smislu onda možda će biti potrebno mijenjati Kazneni zakon odnosno o rehabilitaciji. Dakle dostupnost tih podataka i pogotovo njihovo neograničeno korištenje bez ikakvog navođenja propisane svrhe odnosno motiva može dovesti do diskriminacije pojedinaca ili njihovih obitelji. Pri tom moram istaknuti da budući da se radi o nekim osobama koje vjerojatno već i umrle da Zakon o suzbijanju diskriminacije kao diskriminaciju propisuje i stavljanje u nepovoljniji položaj temeljem rodbinske ili druge povezanosti, pa onda molim da se i o tome vodi računa.

I moram pri tom još jednom spomenut da odstupanje od koncepta ljudskih prava, a to sam uspjela zapisati u odnosu na vaše početno izlaganje nije nešto prihvatljivo, baš mislim da je tako izričito.

Još samo dva jako dvije kratke napomene, jedna što se tiče dostupnosti klasificiranih podataka kojih također ima, treba voditi računa o Zakonu o tajnosti podataka odnosno procesu deklasifikacije, evo ako griješim ispravite me, nije do sada bilo spomenuto.

I konačno, u nomotehničkom smislu zakon ima dosta neujednačenosti. Neke odredbe su suprotne same sebi i mislim da je u tom smislu ga potrebno nomotehnički još dosta uraditi prije upućivanja u daljnji postupak.

Hvala lijepa.

NIKOLA GRMOJA:

Mogu ja samo. Ja se zahvaljujem.

Žao mi je što ste ovaj ja ne znam zbog čega, mislim da je moje uvodno izlaganje bilo jako inkluzivno, da sam vas pozvao da svojim prijedlozima date doprinos ovom prijedlogu zakona, znači na nikoji način nisam obezvrijedio bilo koga tko je pozvan na ovaj okrugli stol. Praktički ja bi sada kao što ste vi interpretirali moje riječi na potpuno krivi način znači nisam govorio o tome da se zanemaruje koncept ljudskih prava nego da upravo u tom sistemu koji je bio da su se zanemarivala ljudska prava i da oni kada se sada pozivamo na zaštitu osobnih podataka da su većina tih ljudi koje neki nastoje zaštititi bili upravo progonitelji, znači ja sam o tome jasno govorio i ne mogu dopustiti da se na taj način interpretiraju moje riječi.

Isto tako ja bih mogao vaše interpretirati na način da ste rekli da praktički se ovaj naš prijedlog zakona ide k tome da se nekoga nastoji optužiti, dizati nekakve tenzije u društvu.

Ako ste gledali saborsku raspravu upravo sam ja bio saborski zastupnik koji je nastojao prekinuti svakakve optužbe koje su bile ili sa lijeve ili desne strane sabornice o tome gdje ima više udbaša ili partizana u kojoj političkoj stranci. Pogledajte tu saborsku raspravu pa ćete vidjeti da upravo naša inicijativa nema nikakve veze sa politikanstvom tako da tu opasku nikako ne mogu prihvatiti.

A što se tiče izbora, uvijek su nekakvi izbori, imali smo priliku u ovih 20-ak i nešto godina donijeti ovaj prijedlog zakona, nije donesen i kao što je rekao gospodin Pavlović da mi nismo izašli sa ovim prijedlogom vjerojatno se ovo pitanje ne bi ni otvorilo.

Znači cijenimo sve ovdje što ste iznijeli, spomenuli ste da bi netko mogao ne znam fotografirati nekakav podatak vezan uz kazneno djelo i spomenuli ste rehabilitaciju ali mi imamo stavak ovdje u kojem stoji kaznena djela i prekršaji da su to podaci koji se štite, isti ovaj popis je naveden i u slovenskom zakonu koji je na snazi. Nije u suprotnosti vjerojatno bi reagirali europske institucije da je bilo što u suprotnosti s tim, tako da ta opaska ne stoji. Ali sve ono što ste iznijeli i nadam se ovo što ćete poslati u pisanom prijedlogu do petka svakako ćemo uvažiti i uzeti sa punom pažnjom i uvažavanjem.

Hvala.

ANAMARIJA MUSA:

... /Govornica se ne razumije./ ... znači ja i dalje ostajem na mišljenju da treba posebnu glavu zakona posvetiti otvaranju arhiva, ako ne već poseban zakon zato što se preklapaju. Problemi su i različiti običnog gradiva, redovnog arhivskog gradiva i ovoga što se želi napraviti gdje bi zakonodavac, temeljem međunarodnih konvencija o zaštiti ljudskih prava itd. upravo ograničio neke od ovih interesa koji se inače uvažavaju.

. / .

Spomenuli ste mislim da ste vi na početku ili vi ste spomenuli popis poreznih dužnika. Porezni dug je porezna tajna i moj osobni podatak, ali zakonodavac je odlučio da zbog javnog interesa, a to je da se zna tko je koliko dužan da svatko tko duguje iznad 15 tisuća i jednu kunu da mora biti javno objavljeno njegovo ime. Dakle, to nije problem, ali se zato to treba odnositi na to gradivo i da onda taj javni interes bude jasan, a ne da se gura kroz pojedine odredbe i vi zapravo neće tu dobiti taj rezultat.

Što se tiče tijela, ja bih samo htjela još jedanput to naglasiti. Sve druge zemlje imaju tijela i propisuju tko može biti član ... /ne razumije se/ ...tijela. Nitko tko je bio u prijašnjem režimu ili povezan sa prijašnjim režimom mora biti stručnjak ili povjesničar, pravnik itd.

/Upadica Hasanbegović: Da li je to protuustavno? Što znači nitko tko je bio u prijašnjem režimu?/

Pa isto kao što ne smijem ja, nitko, ne, ne, ni povjerenik ne smije biti član političke stranke. To nije protuustavno oprostite.

/Upadica Hasanbegović: Ali što znači biti u prošlom režimu?/

Da nije bio, obnašao ...

... /Upadica Hasanbegović: Član Komunističke partije .../...

Normalno.

... /Upadica Hasanbegović: Pa zar vi možete zamisliti bilo koji zakon o ... /ne razumije se/... okolnostima u kojem bi odredba stajala ne može biti član tijela osoba koja je bila član Saveza .../...

Kako ne? Pa i sada imate evo u Zakonu o ombudsmanu i Zakonu o povjereniku piše da ne smije biti član nikakve stranke.

... /Upadica Hasanbegović: Ne. Ali ne piše nije smio biti član Saveza komunista./...

Ne, nego da ne smije biti član sada toga povjerenstva. Zašto ne? Pa ja ću ako treba predložiti takav zakon.

... /Upadica Hasanbegović: Pa evo pozvat ćemo se na vas./...

Zašto ne? Pa evo pozovite se. Evo piše to u našim zakonima. Ni kolegica niti ja nismo članice stranke, niti smijemo imati veze.

... /Upadica Hasanbegović: Ali ne piše da ni kolegica niti vi niste smjeli biti to ne piše .../...

Da. To piše. Nikada nije član političke stranke 5 godina.

... /Upadica: Mislím da ne piše./...

Ma kako ne?

... /Upadica Hasanbegović: I što je politička stranka po Zakonu o političkim strankama nije što i društveno-politička organizacija. .../...

... /Upadica: Ja nisam baš siguran da to .../...
To je drugo da li ima političke volje.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Ne, ne, ne. Ja nisam siguran da je to moguće propisati.

... /Upadica: Kako nije? .../...

Bojim se da ćete se jako brzo posvađati sa pučkom pravobraniteljicom sa takvim stavovima.

... /Upadica: Pa i njoj piše u zakonu./

Ne, ne, ne. Pustite stavove.

... /Upadica Hasanbegović: Ali to nije politička stranka i Zakon o političkim strankama nije isto što i društveno-politička organizacija iz komunističke Jugoslavije.

... /Upadica: Pa dobro. Nije./

... /ne razumije se/ ... što sam slušao gospođu prije svega pučku pravobraniteljicu i da budemo odmah sasvim jasni cijeli život nam je posao braniti ljudska prava. Nikada se nismo našli u ovoj poziciji u kakvoj smo se našli zadnjih tri godine. Nikada nismo imali i uvijek smo, možda ću grubo reći, uvijek smo imali malo pristup sličan vama odozgo. Ljudska

prava, dok ne uđete u neke stvari koje nisu baš crno-bijele ništa tu nije crno-bijelo.

Vi govorite o zaštiti obiteljskog života onih koji su umrli, a bili su, obiteljskog života obitelji onih koji su umrli a bili su recimo kolokvijalno progonitelji. Imate pravo, imaju po Ustavu sva prava, zabrana diskriminacije i ste ostalo.

Ali hajmo razgovarati o nečem drugome. Hajmo razgovarati da je ovo ja mislim jedina ili jedna od malo zemalja u kojoj nije provedena lustracija. Hajmo razgovarati o tome da ta lustracija nikada neće biti provedena, mišljenje Venecijanske komisije. Hajmo razgovarati o onome što je zastupnik Ljubo Česić Rojs lucidno izjavio u ovom Saboru tko je jamio, jamio. Hajmo razgovarati o obiteljima onih koji 40 godina ili 45 godina nisu postojali niti u javnosti, a niti danas postoje u javnosti. Hajmo razgovarati o tome koja prava su članovi tih obitelji imali na odlaske, na obrazovanje na Harvard, na Yale, na Kolumbiju. Hajmo usporediti status kod zapošljavanja tih koji su bili djeca žrtava i tih koji su bili djeca progonitelja. Hajmo provesti statističko istraživanje o utjecaju članstva u forumima recimo Komunističke partije sa stupnjem dosegnutog obrazovanja, sa stupnjem dosegnutog društvenog utjecaja. E, bojim se da ćemo onda doći do toga da ovako kriteriji diskriminacije knjiški baš i ne igraju samo tako. Stvari nisu tako jednostavne kako mi to na fakultetima

učimo i kako mislimo da to u životu ide. Ne ide to tako u životu. Neki ljudi su zbog toga što je tata malo popio, pa je u nekoj birtiji otpjevao tri pjesme, cijeli život imali drugačiji od nas koji smo bili privilegirani da to naš tata nije napravio. Znači i danas govoriti da mi te kojima tata to nije napravio diskriminiramo jer je tata radio u SDS-u ili SDB-u ili Kosu ili drugoj upravi ili SID-u ili itd. Nije to baš tako jednostavna i čista situacija o kojoj ćemo mi govoriti o diskriminaciji.

Druga stvar, mene, nisam gotov. Druga stvar, govorimo o zaštiti tajnosti podataka. Zašto govorimo o zaštiti podataka prokleta samo kada se radi o arhivima? Zašto u ovoj zemlji nitko ne govori o tome da postoji obaveza konstantnog preispitivanja klasifikacija stavljenih na određene dokumente koju nitko ne radi? Hajmo govoriti o tome da u ovoj zemlji 80% javno stvorenih dokumenata nosi neki stupanj oznake tajnosti podataka. Hajmo govoriti o tome da prije 2 godine tadašnji ministar unutarnjih poslova i potpredsjednik Vlade u tom času na pritisak Gongga daje izjavu: „Točno je mi 80% podataka, ...

... 80% klasificiramo, prosjek u Europi je 4%. Znači 20 puta više, 20 puta više. I kaže tada prije dvije godine, ali mi spremamo nove izmjene i dopune Zakon o tajnosti podataka i to ćemo riješit, ukinut ćemo sve te gluposti sa deklasifikacijama. Napravljeno je ništa. Nikada nitko nije ušao u Arhiv i pogledao je li ona hrpa starih papira treba biti klasificirana ili ne. Mi smo se nalazili u poziciji da smo čekali 6 mjeseci dostupnost gradiva SDP-a, da bi nam Ured vijeća za nacionalnu sigurnost nakon 6 mjeseci konačno nešto pametno odgovorio. Znae što? Pa zbog proteka vremena nema nikakve potrebe da se mi s time bavimo.

E sad, ja vas sad pitam, tko se tu diskriminira? Koga se tu štiti? Je li vrijeme da prestanemo štiti kad građani traže podatke, a da počnemo malo hodat po institucijama i gledat šta oni to ne rade, a trebali bi raditi? Jer ovo više stvarno, ljudi, nema smisla. Mora se naći deset luđaka da probija kroz sustav makar imamo sve divne institucije uređene ali vi ste malo prije rekli, nitko mi nije podnio zahtjev za pristup podacima. Pa mislim, pa ljudi mi nemamo vremena stalno nešto podnositi.

Nemojte se ljutiti, svi mi živimo nekakav svoj život i pokušavamo u ovom svijetu nešto zaraditi da bi smo jeli. I slučajno se bavimo evo sada, društvenim problemom. Vi ste iz institucija kojima je to posao./Upadica, ne razumije se/

Ne ja vas uopće ne optužujem, ali me boli kad mi kažete.

ANA MARIJA MUSA:

... ja imam 1000 žalbi godišnje.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Pa znam ja imam 10 tisuća drugih predmeta, imam 10 tisuća ljudi i šta sad ja da vam pišem da nemam žalbe? Pa nemam vam šta pisati, pa znate da nema ni jedne žalbe.

/upadica ne razumije se/

Ajmo o tome razgovarati o tome da deklasifikacija se radi tako kako se radi. Ajmo razgovarati sasvim otvoreno, ajmo razgovarati o tome da prije tri godine je bio pristup podacima u Arhivu je bilo pitanje nacionalnog interesa. U ovoj zemlji se mijenjao Ustav, postojala su dva prijedloga za izmjene Ustava da dvojica ljudi ne bi stali pred sud. U ovoj zemlji se u ovom Hrvatskom saboru formiralo Istražno povjerenstvo koje nikada se nije sastalo. Imate zaključak formiranja Istražnog povjerenstva za ispitivanje slučaja Stjepana Đurekovića. Nikada se nije sastalo. Je li netko od institucija pitao, pa ljudi što vi radite? Vi mijenjate Ustav? Zašto to radite? Jel netko pitao kakav je to zaključak o formiranju stručnog povjerenstva, istražnog povjerenstva koje se nikada nije

sastalo? I vi mi sad kažete, ja imam hiljadu drugih predmeta. Pa ja znam da imate hiljadu drugih predmeta. Ja sa tugom u srcu slušam kako kažete ali opteretit ćemo Upravni sud. Pa šta? Pa to im je posao, da rade taj posao. Kao što je moj posao da radim svaki dan svoj posao. Nemojte mi samo govoriti, to je ono što mi arhivisti dižu živac. Znae mi bi radili ali eto nama ne daju. /upadica ne razumije se/ ... posebno tijelo u ovom slučaju znači zatvaranje arhiva jer vi ne možete imati takvu situaciju. ... /govornici govore u glas, ne razumije se/ vi imate danas u Ministarstvu kulture koje je žalbeno tijelo po postojećem zakonu u Ministarstvu kulture koje je po redovnom tijeku stvari kao u svakoj drugoj upravnoj stvari je Ministarstvo drugostupanjsko tijelo. U tom istom Ministarstvu odjel za arhivistiku ima koliko ljudi zaposlenih? Gospodine bivši ministre? ...

ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

... da se nešto ne donese. Dakle, nemojmo brkat kruške i jagode. Dakle, jedno je pitanje zakona jer ni vladin zakon evo, koji je još uvijek fantomski ne kako smo mogli čuti do sada neće propisati utemeljenje tijela koje ... /upadica ne razumije se/ pa trebalo bi ali tada sigurno opet neće biti pozvana poštovana povjerenica, pravobraniteljica, i ako će biti pozvane pitanje hoće li biti primjedba, taj zakon vam ne

valja, dajte novo tijelo. Dakle, fokus je na ovo što sada imamo i trebamo raspraviti dakle, još nismo ključnu osobu čuli, ali sve se dakle, tu se radi o dvije potpune suprotstavljane koncepcije, apsolutne otvorenosti i relativne, da tako pojednostavim. Glavni argumenti se svode na interpretaciju primjene europskih direktiva ttt... ali iz dosadašnjih rasprava sada ćemo čuti ključnu ... zapravo nismo čuli niti jednu ... primjedbu. Znači nema nikakvih problema.

LORA VIDOVIĆ:

Ja sam samo htjela dodati u odnosu na ovu prvu točku, prvi krug problema o kojem ste govorili i vrlo emotivno i po mom mišljenju točno. Mogla bih potpisat sve što ste rekli o nepravdama o tome kako nije jednostavno, kako nije bilo jednostavno, pa nije ni sad. Jedino ono što na to mogu reći da stare nepravde ne možemo ispraviti novim nepravdama. I da djecu žrtava koja nisu mogla studirati kao što su mogli djeca, naravno govorim uvjetno rečeno pod navodnicima, „počinitelja“ koji su mogli studirati kad tako generaliziramo, je danas vjerojatno od male zadovoljštine da li se može ovako ili onako. Ovakva rješenja kakva su sad u zakonu u smislu ...

... zaštite tih posebno osjetljivih podataka nisu u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije i to je ono što ste mene pozvali da kažem, zato što se odnose na otvaranje posebno osjetljivih onih osnova koje su propisane u Zakonu o suzbijanju diskriminacije, naravno da ćemo o tome pisat.

Ono što bih htjela reći je da uvijek možemo otvoriti debatu o Zakonu o suzbijanju diskriminacije, ako je to cilj. Pretpostavljam da nije.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

... /Govornik nije uključen./ ... tko je žrtva UDBA-e, žrtva je šest mjeseci da se maltretira, proganja na osnovi toga što UDBA raspolaže podatkom o njegovoj spolnoj orijentaciji. Taj podatak je ključni podatak za cijeli razvoj događaja koji se dešava nakon što se on slama, nakon što je on ucijenjen tim podatkom i taj čovjek prelazi na stranu progonitelja. Taj čovjek od tog momenta postaje konfident, postaje kako kaže UDBA suradnik, postaje dapače u jednom času vodi cijeli niz suradnika, oni to zovu suradnik rezident.

Sve se vrti oko ključnog podataka njegove spolne orijentacije, da toga nije bilo on nikada ne bi bio to što je. Bez tog podatka vi ne možete razumjeti slijed događaja koji traje sedam do osam godina. Taj podatak je ključni okidač, njegova spolna orijentacija i to vam je vrlo redovito

situacija kada su u pitanju tajne službe, kada je u pitanju vrbovanje konfidenata suradnika i koga god hoćete.

IVO BANJAC:

Ja bih samo želio dodati da je pisanje povijesti uvijek konkretno, ono ne može biti apstraktno. Ovo što je gospođa pravobraniteljica predložila što se tiče zaštite od eventualne diskriminacije ne samo da može onemogućiti ovaj prijedlog nego i sve što do sada radimo.

Prema tome, gospodine v.d. ravnatelja vi možete u ovom trenutku zatvoriti pola arhiva jer ste u suprotnosti sa zakonom onako kako to pravobraniteljica tumači, ja mislim da je to pravi apsurd.

NIKOLA GRMOJA:

Dobro. Ja bi samo želio iskustva svi imamo nekakva i onda su reakcije emotivne. Ja mislim da nitko ovdje nema namjeru obezvrijediti rad bilo koje institucije, tako da se ne bi krivo shvatilo, evo u tom smislu.

Evo zamolio bi da čujemo i Agenciju za zaštitu osobnih podataka, iako smo mišljenje već na klub dobili u pisanom obliku.

IGOR VULJE:

Hvala lijepo na pozivu i prilici da i mi ispred Agencije za zaštitu osobnih podataka ovdje dodatno pojasnimo našu poziciju kao neovisnog nadzornog tijela u području zaštite osobnih podatak.

I ono što moram dodatno naglasiti za sam početak, nažalost nije prvi puta da se agencija nalazi u situaciji možda ona prispodoba između čekića i nakovnja iz razloga ovisno o poziciji onoga tko nas spominje u kontekstu Zakona o zaštiti osobnih podataka u biti svrstava da smo mi za ili protiv nekakvog postupanja. Ne.

Agencija je zaista nadzorno tijelo koje na objektivnan i svrsishodan način mora što kvalitetnije primijeniti odredbe važećeg Zakona o zaštiti osobnih podatak koji je sebi inkorporirao i tekovine koje je Ustav RH zagantirao odnosno sve one europske instrumente pravne koji su u posebnoj ili izravnoj primjeni kao što je uvijek važeća Direktiva 95/46 odnosno nova Opća uredba o zaštiti osobnih podataka.

Naša uloga u tom dijelu nikako nije i to naš konkretni svakodnevni rad na konkretnim primjerima bilo voditelja zbirke, znači svih onih koji su imatelji osobnih podataka ili ispitanika, znači svih građana, čak ne moraju biti naravno ... građani RH koji zakonom i ovim drugim dijelom zakonodavnog okvira imaju zagantirano pravo na zaštitu osobnih podataka i privatnog života.

Jako puno toga što smo mi željeli možda ukazati je sa predznakom plus ili minus već iskazano od uvaženih prethodnih govornika pa smo i tu malo sada u nezgodnoj poziciji, ali pokušat ćemo to kompenzirati što nekakvim jednostavnijim u biti izlaganjem našeg stava kao što smo pokušali i kroz naše mišljenje ukazati na ključne postavke o čemu je potrebno u ovom prijedlogu zakonskom voditi računa kada se govori o aspektu zaštite osobnih podataka jel nedvojbeno je da arhivsko gradivo odnosno ovi sadržaji o kojima bi i ove izmjene i dopune zakona upravo donijele određene novitete, sadrže osobne podatke.

Ono što je važno demistificirati možda, što svakodnevnim radom također pokušavamo i susrećemo jest da agencija, opet ponavljam kao provoditelj važećih zakonskih odredaba ne pristupa nikad formalistički, jel kada bi mi tako postupali onda definitivno bi došlo do prerestriktivne da ne kažem možda i do nakaradne situacije da bilo koji akt sadržaj koji sadrži ime i prezime stvaratelja akta, potpisnika ili u tekstu da se navodi, velim banaliziram ime i prezime nečije, a to se u praski znalo događati da se pozivalo na Zakon o zaštiti osobnih podataka, e ne možemo ništa dati jel tu je evo napisano ime i prezime.

Ono što smo mi u našem mišljenju ukazali, a velim vodili smo se time da je i u mišljenju Vlade RH dosta elemenata na koje smo mi željeli možda ukazati i baš ono

19/5/SN

precizno po svakom retku ovog prijedloga zakona, nismo se željeli ponavljati, ne zato što je ovo bilo mišljenje Vlade RH neto ...

. / .

... što je po datumu bilo starije od našeg mišljenja, znači bilo je prije donešeno. Nije bilo razloga onda da ponovo to ponavljamo. Ključne stvari su, a kažem to je kao što je i kolega u onom dijelu koji je on također elaborirao u našem mišljenju europskih instrumenata, pa i nove znači Opće uredbe o zaštiti podataka prepoznati, a to je da u posebnim slučajevima kada postoji izniman javni interes kao što jest problematika koju ovaj zakon, odnosno prijedlog izmjena i dopuna zakona želi regulirati da je tu nešto što je od velikog značaja.

Međutim, mora biti regulirano kada se radi o osobnim podacima. Ali opet naglašavam ne u radikalnom tumačenju osobnih podataka bilo gdje se nalazi ime, prezime nečije e to su osobni podaci i tome se ne može ostvariti pristup. Upravo suprotno. Kao što i Opća uredba naznačava pa čak je i u prijedlogu, tj. u mišljenju Vlade u odnosu na ovaj prijedlog spomenut njemački model. Znači, osobni podaci se ne smatraju zaštićenima ako se odnose na obavljanje određenih službenih dužnosti u bivšem režimu pripadnike Sigurnosnih službi itd. itd.

Znači to je način i to je pristup na koji smo mi željeli ukazati da je to ispravan način kako pristupiti određenoj gradaciji. Što se kvalitetnije zakonodavni okvir definira da tako kažemo to ima manje mjesta bilo kakvim arbitrarnostima, to ima manje mjesta za bilo kakva potrebna

postupanja kasnije po žalbama, prigovorima, zahtjevima za zaštitu prava i Agencije za zaštitu osobnih podataka i pučke pravobraniteljice i povjerenice za informiranje. Znači, ono što su prethodni govornici iskazali iz svakog od izlaganja može se uzeti jedan dio, ali to treba u jednu skladnu cjelinu spojiti da tako kažemo.

Ono što smo mi svojim ukazivanjem željeli istaknuti to je da generalni stav kako je u ovome tekstu, znači prijedloga izmjena i dopuna zakona bilo naznačeno ne bi bio dobar da tako kažemo iz razloga što se generaliziraju po stvarateljima cijeli skupovi podataka u kojima ipak, a to i recimo gospodin Pavlović baš zato što je puno bio involviran u određeno traženje i istraživanje arhivskog gradiva vjerujem da može potvrditi. Samim time što se i spominjalo Povjerenstvo za sređivanje arhivskog gradiva posebno nacionalnog interesa i postupanju po zahtjevima gdje je agencija bila opet radi svog djelokruga uključena.

Mi nismo ni tada niti nastojali, niti jesmo ograničavali nego smo samo nastojali ono što nam je službena dužnost i zadaća ukazati kada se radi o osobnim podacima. Ali u ovom supstancijalnom dijelu, znači ne formalnom dijelu ime i prezime, to je osobni podatak.

U takvim materijalima je zaista bilo masu sadržaja osobnih podataka kao što su bili nekakvi životopisi sa obiteljskim situacijama, razne molbe, zahtjevi. Bili su

nekakvi zahtjevi recimo za umanjenjima zatvorskih kazni gdje je bila opsežna medicinska dokumentacija.

To je nešto što bi i ovaj prijedlog zakona trebao uvažiti, znači unaprijed definirati da to ipak ne bude najšire dostupno svima bez ikakvog kriterija. Znači na taj element smo mi željeli ukazati.

Možda da se vratim na ono što je možda bilo primjereno i sam početak. I agencija svakako pozdravlja i ovu inicijativu i ovakav zakonodavni prijedlog u smislu što kvalitetnijih definiranja posebno područja koje pokriva arhive. Zašto? Jer činjenica je na koju također moramo ukazati da o.k. zakon je bio stariji nego Zakon o zaštiti osobnih podataka, ali i kasnijim izmjenama i dopunama definitivno nije bilo nikakvih promjena niti poboljšanja upravo i u aspektu zaštite osobnih podataka.

Znači možda da podvučem nekakav zaključak. Agencija za zaštitu osobnih podataka nema nikakvu zadržku vezano uz omogućavanje i dostupnost arhivskog gradiva. Ako zakonodavac na primjeren način odluči tako što je već bilo i spomenuto, ako je nešto javno dostupno onda nema tu nikakvog problema da bude čak i digitalizirano ono što je gospodin Pavlović spominjao.

Znači, ako je to nešto što svakome bez ikakvih kriterija može biti dostupno iz zadržke, onda se može i digitalizirati. Ali unutar cjelokupnog tog gradiva ipak ono

što je naša velim pozicija i zadaća mi to moramo spomenuti to je naša uloga da tu postoji jedan sadržaj veći ili manji prvenstveno kada se radi o naravno živim osobama jer je tu spomenuta činjenica Zakon o zaštiti osobnih podataka se ne odnosi izravno na mrtve osobe.

Ali poveznica jest da i taj podatak u nekom dijelu može utjecati na njegove, znači nasljednike, pa i tu treba voditi računa o pijetetu pokojnih osoba koje zaista i jesu često i žrtve raznih zlouporaba, kaznenih djela, represije bivšeg sustava, odnosno o tom dijelu koji govori baš zaista o zdravstvenim podacima, o spolnoj orijentaciji i slično.

Jer ako taj podatak su Sigurnosne službe višeg režima zloupotrijebile, da bi znači učinile nešto na štetu određene fizičke osobe koja je možda i danas živa. Znači, sad izuzet ćemo onaj dio koji se odnosi na preminule, gdje je utemeljenje da taj podatak bez nekakvog kriterija i odvagivanja bude i danas javno dostupan. Jer možda upravo za njegov osobni, privatni dio znači života i njegove osobne podatke bi to i dan danas bila stvar koja bi znači u potpunosti ga diskriminirala, odnosno narušila njegovo pravo.

Znači to je ono što je važno. Evo još samo jedna rečenica možda, jer zaista ima materijala što je rekla i gospođa povjerenica možemo zaista o svakoj ali ne i raspravljati i u biti to i je jedna od zadaća naših tijela da u izradi zakonodavnih nekakvih prijedloga aktivno sudjelujemo

20/5/KL

i da tad možemo zaista meritorno ukazati. Naravno i mi to apsolutno akceptiramo Hrvatsko sabor kao zakonodavno tijelo će na kraju odlučiti i ono što bude mi ćemo poštovati i naravno provoditi odgovarajući zakon.

Ali kažem, opet ponavljam naša zadaća je bila ukazati što je potrebno uzeti ...

. / .

... u razmatranje da bi krajnji rezultat bio maksimalno kvalitetan da se ne bi zbog određenog jednog cilja narušila prav i interesi na drugoj strani. A znači taj test razmjernost mora biti ovdje ugrađen ali samo za onaj uski dio, znači to je ono što smo željeli istaknuti što radimo u svakodnevnom radu, ne postupamo formalistički i nije u biti vjerodostojno tumačenje gdje god se nalazi ime i prezime nečije, znači evo u zapisniku sa ovog sastanka nekakvom, ako samo pobrojimo tko je bio prisutan. ... tu su osobni podaci ništa sa ovog sastanka ne smije izići. To nije ispravno tumačenje i agencija tu nikada nije bila na toj poziciji. Možda još jedan primjer, znači vezano uz te osobne podatke koji se definitivno nalaze u ovom gradivu znači o kojem se radi, u većoj ili manjoj mjeri. Nije poanta unaprijed utvrđivati tko je bio žrtva ili počinitelj, ako govorimo o toj razini, ali je važno definirati način i postupanja sa tim nekakvim uskim dijelom i to je ono što je sukus svega.

PATRICIO MARKOS PETRIĆ:

Ja bih samo nešto dodao. Isto iz Agencije za zaštitu osobnih podataka.

Čisto da bude potpuno jasno. Bitno je vezano za podatke od prije 22. prosinca 90. godine da se razlikuju podaci vezanih uz osobe iz represivnog aparata i drugi podaci

koji su sadržani u Državnom arhivu kakav ne znam može biti podataka, da li Pero Perić prima socijalnu pomoć. Dakle, sve doklegod se odnosi na osobe koje su ovom trenutku žive. To je prva stvar.

Druga stvar, što se tiče iznimke. Moguće je propisati kao što je gospodin Pavlović rekao i kao što je više govornika reklo. Moguće je da država propiše iznimke u odnosu na područje zaštite osobnih podataka s time da u zakonu bi bilo pravilno da se svaka iznimka jasno odredi.

IGOR VULJE:

Mogu samo nadodati nekoliko primjera vezano uz ovu problematiku. Odnosno za konkretni tekst što smo i naznačili u našem mišljenju. Konkretni čl. 21. znači, koji u biti upravo daje onaj glavni elemenat nekakove zadržke oko poslovne postavke potpune javne dostupnosti, u st.1. akceptirano je da postoje nekakvi osobni podaci unutar tog gradiva i naznačene su nekakve vremenske ograničenja te dostupnosti. Odnosno u st. 2. je definirano da osobni podaci defacto po sadržaju bi bili samo ovi koji se tiču posebnih kategorija.

Ono što smo mi željeli ukazati da je sustavno potrebno pristupiti tome ne razgraničavanjem, jer unutar podataka koji nisu izričito moguće posebne kategorije osobnih podataka može biti sadržaj koji i te kako utječe na privatnost

i na osjećaj onog ispitanika o čijim se osobnim podacima radi. Jedan možda slikoviti primjer, znači, kasnije u tekstu koji u biti definira da se građa može u cijelosti bez iznimke učiniti dostupnom, ako je osobni podatak već postao dostupan javnost ili opće poznat.

Konkretan problem. Dostupan javnosti, mi smo ukazali, ali na zakonit način. Jer imali smo recimo primjer kad smo spominjali registar branitelja, prethodno su bili dijelovi veliki sadržaj registra branitelja na koje kakvim portalima izvan Republike Hrvatske učinjeni javno dostupnima. Kada ne bi rekli na zakonit način onda bi defacto jel tako priznali da je sve to u redu i ono što je na nelegalan način pribavljeno, iako je činjenica bila da je netko tim podacima raspolagao i imao ih u svom dostupu i stavio ih je na Internet da najšire budu dostupni.

I velim evo, zaključno, neću više dodavati, samo da presličim. Agencija cijelo vrijeme kao neovisno nadzorno tijelo pokušava u svakoj situaciji stručno svrsishodno iz kanalizirati način postupanja, od prilike kao prometna policija. Znači mi nismo ti koji će reći da mora biti ograničenje na autocesti 130, 100 ili kao u Njemačkoj je na ovoj dionici neograničeno. Ali ćemo stručno pokušati u odnosu na važeće zakonodavni okvir ukazati, ako ograničenje spuštamo to i to se događa, možemo očekivati, jest ili nije sukladno,

odnosno ako maknemo ograničenje možemo očekivati da će se dogoditi ovo ili ono, odnosno kada zakonodavac sve to odvagne i donese naravno izmjene i dopune ili novi propis mi ćemo ga nastojati apsolutno stručno primjenjivati i poštivati. Svi ćete se sjetiti da smo bili u nekakvoj sličnoj na žalost situaciji u odnosu na osobne podatke dužnosnika i određeni prijemor sa Povjerenstvom. Naša uloga je tada bila vrlo slična da ne kažem ista ovoj, u odnosu na naš djelokrug koji je zakonom utvrđen naša je zadaća i obveza ukazati, oprostite u ovom dijelu morate prilagoditi podatke, odnosno morate imati kriterije znači prema svima jednako, ne može jedan dužnosnik jedan dio drugi. I to je bilo sve što je Agencija napravila kasnije se nešto to iz kompliciralo, na kraju je ipak i kroz ovaj visoki dom kroz određene odbore i kroz naše godišnje izvješće ipak je da tako kažem rehabilitirana pozicija Agencije gdje je izrijeком i rečeno da smo postupali samo unutar našeg djelokruga i naše dužnosti. I kažem da demistificiramo zaključno to je uloga Agencije i apsolutno samo otvoreni za bilo kakvu potrebu pomoći.

NIKOLA GRMOJA:

Mogu li ja samo. Izvolite.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Ja sam htio nešto pitati. Slušao sam vas strahovito pažljivo. U jednom času ste upotrijebili izraz koji je tehnički termin zakona, ispitanik o čijim se osjećajima radi. Nema tu ispitanika. ... /upadica ne razumije se/ doslovce jer sam zapisao. To je iza Zakona o zaštiti osobnih podataka, ali mi ovdje razgovaramo o hrpi starih prašnjavih papira. Pitajte ...

. / .

... doktora Stipančevića kako im predaju arhivsko gradivo? Otprilike hoćeš baciti na kamion ili da zovemo smetlare da to pokupe.

Znači stvar je da mi se očigledno cijelo vrijeme ne razumijemo. Vi govorite o bazama podataka, o voditeljima baza podataka, o voditelju zbirke, o ispitanicima. Ljudi, govorimo o hrpi starih papira, o kilometrima starih papira.

Druga stvar o kojoj govorimo. Govorimo o hrpi podataka koje nitko ne zna što piše u unutra. Vi kada idete istraživati u arhiv, vi ne znate, vi ne pristupate bazi podataka koja je uređena i za koju strukturirano znate što je unutra, nego vi idete u arhiv da biste kopali da nešto nađete. Pojma nemate što. To je poanta priče i poanta onoga što sam čitao na početku je, mi bi trebali provesti povijesno istraživanje da vidimo koji su osobni podaci unutra pa da vidimo možemo li provoditi povijesno istraživanje. Ljudi, vrtimo se u krug.

Ovo što vi govorite apsolutno cijenim, ali to je suprotno onome što govori dr. Stipančević jer netko to što vi govorite mora napraviti. Nema toga tko će to napraviti. To će napraviti istraživač kada dođe u arhiv. To neće napraviti niti arhivar, niti vi, niti pravobraniteljica, niti povjerenica. To samo dr. Banac kada uđe u arhiv onda što nađe, pazite u tom času on je već, arhiv je već prekršio nečija osobna prava jer je dr. Bancu dao hrpu starih, prašnjavih papira. Razumijete? O

tome se radi. Ne možemo provoditi povijesna istraživanja da bismo odlučili hoćemo li provoditi povijesna istraživanja. To ne ide. Ne ide poseban pristup, ne ide posebni izuzeci. Ili puštate gradivo i dajete ljudima pravo da to vide ili ne puštate.

Treća varijanta je, postaviti cenzorsko tijelo kao što smo mi imali Povjerenstvo Vlade za pregled i sređivanje arhivskog gradiva od posebno državnog interesa koje sadrži podatke, uopće ne znam naslov je četiri reda, koje to što smo mi trebali mjesecima pregledavalo. Kažete i vi ste bili ne osobno, nego vaš predstavnik u tome, predstavnici deset institucija ove zemlje su to radili - Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutarnjih poslova, agencija jedna, agencija druga. Pa ljudi, za što? Za hrpu starih papira koji su u to doba proglašeni, mi danas u Zakonu o arhivskom gradivu nemamo formalni kriterij klasifikacije i tajnosti. Mi imamo materijalni kriterij. Mi imamo kriterij opisni kaže i sada Most to prvi put mijenja i kaže: "Tajno je ono što je klasificirano da je tajno". Do sada imamo situaciju da smo tajnim proglašavali ono što uopće nije bilo klasificirano, uopće nema nikakve oznake od 90% spisa UDBA-e koje imamo nema nikakve oznake klasifikacije. Ja pitam, tko je to proglasio tajnom? Zašto? Ako UDBA nije proglasila tajnom. U UDBA-i su klasificirali isključivo onaj papir koji

je išao izvan UDB-e. Ono sve što je bio lokalni papir nije se klasificirao.

Prema tome, dajte shvatite, strahovito cijenim što pokušavate pomoći, ali pomoć na razini teorije nije pomoć, jer nemojte se ljutiti ja ne tražim od vas konkretna rješenja. Ali rasprava u kojoj vi de facto proturječite dr. Stipančeviću jer dr. Stipančević ima danas situaciju da bi trebao za to što vi govorite odvojiti ne 90% svoga kadra, nego 300% samo da pregledava čega tu ima, o tome se radi.

... /Upadica: A i zašto?/

PATRICIO MARCOS PETRIĆ:

Ispričavam se. To je vezano za ono što je rekla gđa Musa da postoji problem u kadrovima, odnosno u manjku ljudi ako sam vas dobro slušala.

... /Upadica: Ali zašto bi se to uopće radilo?/

Ispričavam se. Dakle, to je jedna stvar.

Druga stvar. Ja neću ulaziti sada u diskusiju da li treba 200% ljudi, 300% ljudi to je nebitno. Ja ću sada čitati ono što piše u Uredbi o zaštiti podataka koja je već stupila na snagu, a koja se primjenjuje od 25. svibnja 2018. godine, kaže sljedeće, malo ću sažeti: „Na obradu svrhe arhiviranja u javnom interesu u skladu sa ovom uredbom u pogledu prava i slobode ispitanika primjenjuju se odgovarajuće zaštitne mjere. Tim zaštitnim mjerama, dakle tko to primjenjuje, države

članice." Tko u državama članicama? Svi. Kada je riječ o arhiviranju to institucije koje se time bave.

... /Upadica: Mislite arhiv?/...

Arhiv ali i druge institucije koje čuvaju. Pa sve državne institucije na kraju krajeva koje čuvaju te podatke koje onda nakon određenog vremenskog roka dostavljaju te podatke u arhiv. Arhivu.

... /Upadica se ne razumije./...

Samo sekunda. Dakle ako mogu do kraja, dakle tim zaštitnim mjerama osigurava se da su na snazi tehničke i organizacijske mjere posebno kako bi se zajamčilo načelo smanjenje količine podataka. Dakle, to je rekao europski zakonodavac i to je na snazi i početak će se primjenjivati evo za godinu i dva mjeseca.

... /Upadica Povlović: Ne dao Bog da u arhivu smanjujete količinu ... /ne razumije se/ ... ne dao Bog./...

Kaže, ne, ne.

... /Upadica Pavlović: Jer to su upravo radili... /ne razumije se/.../

Kaže sljedeće: „Te mjere mogu uključivati pseudonimizaciju pod uvjetom da se te svrhe mogu postići na taj način pod uvjetom, pod uvjetom dakle ako to nije ako se svrha ne može postići na taj način onda dolazi do pseudonimizacije ali ako se može postići na taj način onda ... /govornik se isključio/...

22/5/NS

... /Upadica Hasanbegović: Potpuno različite vrste podataka./...

... /Upadica: Pa govorite o Googleu i Facebooku, čovječe božji ... /ne razumije se/.../...

Ne, ne. Govorim o članku 98. opće uredbe.

. / .

.../Upadica Hasanbegović: Pa da, ali se uopće ne odnosi na ovo./...

PATRICIO MARCO PETRIĆ:

.../Govornik naknadno uključen./... u svrhe arhiviranja javnom interesu.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Ma arhiviranje podataka sa Gogla, Facebooka za državnih službi, matica, HZZO-a ...

.../Upadica: To nema veze sa Googleom./...

... Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i ostaloga. Osnova svega je, pa vidite to u Ustavu. Ustav govori o zaštiti podataka i odmah u istoj rečenici spominje informatičke tehnologije. Pa o tome se radi. Primjenjujemo uporno zato što je netko bio vrlo lukav, netko je bio vrlo lukav kada smo Prvu konvenciju o zaštiti osobnih podataka potpisali tada je u ime Hrvatske dana izjava da ćemo tu konvenciju primjenjivati i na papirnate podatke.

I netko je vrlo lukavo zaštitio ne osobne podatke, nego zaštitio bolju prošlost. Hajmo sada biti sasvim otvoreni.

.../Upadica: To se primjenjuje. Ovako nisam .../...

I takvo je proširenje vrlo malo zemalja u Europi napravilo jer su bili svjesni što rade.

PATRICIO MARCO PETRIĆ:

Ovako, na osobne podatke se primjenjuje i Konvencija 108. Vijeća Europe i Direktiva 95/46 trenutno, dakle i nacionalni propisi o zaštiti osobnih podataka izravno će se primjenjivati i Opća uredba o zaštiti osobnih podataka.

Ono što je bitno, dakle zaštita osobnih podataka jer tu je već ono iskazan to je rekao i kolega Vulje i mislim to je svima nama ovdje jasno.

Zaštita osobnih podataka prvo ne može biti smokvin list da se zaštitimo i da kažemo a ne, tu je negdje ono negdje u dokumentu stoji ime i prezime. Ovo zatvaramo i ne dajemo podatak. To je prva stvar.

Druga stvar. Pristupu zaštiti osobnih podataka treba biti pristup uvažavajući načelo razmjernosti, odnosno balansiranja između privatnog interesa svakoga da se zaštiti vlastiti osobni podatak i interesa javnosti da se, da taj osobni podatak bude otkriven kako bi se zajamčilo pravo na informiranje. Dakle, imamo tu dva prava koja su ono i presudama suda EU i presudama suda u Strasbourgu više puta izbalansirano između ta dva prava.

I ono što je bitno Opća uredba govori o tomu da se kada je riječ o pojedincima koji su sudjelovali u represivnim aparatima totalitarističkih sustava da ti pojedinci da se iščitati iz uvodnih izjava 156, 158 ne uživaju i ne mogu se sakriti iza zaštite osobnih podataka. I to jasno stoji.

Sada to treba pretočiti u nacionalni propis.

.../Upadica Pavlović: Ali njihova djeca mogu zbog zaštite obiteljskog života i zabrani diskriminacije obiteljskog porijekla. Halo ljudi o čemu govorimo?/...

MARIO STIPANČEVIĆ:

Oprostite mogu ja samo?

NIKOLA GRMOJA:

Ja mislim da se povjerenica javila prije za riječ, pa evo onda možete vi.

ANA-MARIJA MUSA:

.../Govornica isključena, ne čuje se./... ovdje bar među nama otvaranja arhiva. Među nama ovdje nije sporno, sad je samo pitanje kako pravno to urediti da sutra ne bude u praksi, a onda možda izazivanje pred Ustavnim sudom ili Europskim sudom problematična ova regulacija.

Meni osobno s obzirom da se ja bavim javnim podacima, ono što nikako sporno i ne može bit sporno i što mora pisat jasno javni su svi službeni dokumenti sa sjednica vezani uz rad tijela tajnih službi i političke partije. To po meni mora pisati javno, a sad pojedini dosjei to je drugo pitanje ali se i to može riješiti zakonom jer zakonodavac može provesti test razmjernosti javnog interesa generalno barem za 99% podataka.

To je učinio, u krajnjoj liniji evo kolege znaju nakon cijelog tog skandala i Zakonom o državnim dužnosnicima je propisao što je po meni apsolutno kontradiktorno bilo kojem načelu pravne sigurnosti da se na državne dužnosnike ne primjenjuje Zakon o zaštiti osobnih podataka.

Znači to je evo. Znači bilo je svega i svačega i prije, tako da s te strane ja ne vidim problem osim da se, umjesto da se ovako interpoliraju pojedine odredbe kroz zakon koje onda povlače ovakve rasprave. I nije jasno koji je interes i gdje se sad razlikuje Pero Perić koji dobiva socijalnu pomoć, jel' ide kod zubara i dal' mu je šestica ili sedmica pokvarena, da se posebnom glavom uredi znači i da se kaže imenom i prezimenom na šta se to točno odnosi i da se tu zaštita nekih vrijednosti koje se inače priznaju, ne priznaju. Osim toga već 30 godina je skoro prošlo. Znači mi sad već smo s te strane u manjem problemu.

NIKOLA GRMOJA:

Samo jedna rečenica.

Znači u vašem uvodnom izlaganju ste rekli da ste zadovoljni načinom na koji je organiziran Okrugli stol. Ja se apsolutno sa svim što ste vi danas ovdje rekli apsolutno slažem. Znači apsolutno se slažem. Ja sam za javnu dostupnost informacija. I ako svatko u Hrvatskoj za mene koji sam saborski zastupnik zna koliki je moj kredit na 30 godina za

moj stan, znači ne vidim problem i ne vidim uopće rezon kako se uopće netko može pozivati na Zakon o suzbijanju diskriminacije kada govorimo o ljudima koji su bili dio represivnog sustava. I sad kao mi štitimo njihovu djecu da oni ne budu izloženi.

Znači, takva argumentacija i taj rezon je po meni apsolutno neprihvatljiv, a sa svim što ste vi danas rekli jako mi se sviđa vaša strast, znači u borbi za dostupnost ovih svih informacija. Evo i za to se zalažem.

MARIO STIPANČEVIĆ:

Evo samo čas. Vrlo kratko. Nisam maliciozan, ali drago mi je da se ne slažemo ovdje i da imamo različita mišljenja i stavove jer to na neki način i osobna mi je satisfakcija i satisfakcija za arhiviste.

Zamislite sve ovo kada padne na naša leđa. Tu bih malo replicirao i gospodinu Pavloviću. Eto onda taj siroti ravnatelj kako god da se zove mora nešto odlučiti. Sve ovo o čemu danas pričamo prije donošenja zakona njemu pada na leđa post festum i za to odgovara, a da ne govorim o kolegama koji vam mogu i po imenu izrecitirati ovdje. Ne radi se više od pet ljudi koji su zaduženi za sve ovo o čemu govorimo.

Što se tiče podataka osobnih moramo imati iz naše perspektive razlikovati dvije stvari. To su zbirke, odnosno

23/6/KL

setovi osobnih podataka dosjei kako ih mi zovemo, kako ćemo se

...

. / .

... prema njima odnositi i što ćemo štiti. Naravno u tim dosjeima nisu podaci samo i isključivo o osobama na koje se odnose imenom i prezimenom.

Arhiv, uključujući Hrvatski državni arhiv nema mogućnosti, to vam odgovorno tvrdim za anonimizaciju takvih podataka. I kada smo to radili, a radili smo onda ispadnemo cenzori onda mi ... /Upadica se ne razumije./ ... ha dobro, to je isto opravdano, sve uredu, da ne govorim o drugim pridjevima odnosno nadimcima koje smo dobivali u posljednje vrijeme koje kažem nemaju nikakve veze sa zdravom pameću, a kamoli sa strukom.

Meni je drago da sam ovdje iako moram priznati sa nekom zadržkom sam došao da se vidi da ovo nije plošna problematika i da se na neki način vidi s čime se mi ali stvarno svakodnevno suočavamo bez i malo intencije da nekome nešto zabranimo. Mi smo tu zbog ljudi, ljudi arhiv postoji zbog davanja informacija.

I da, ono što nisam rekao, potreban je novi arhivski zakon, definitivno cjeloviti, novi sigurno. Pregazilo je vrijeme ovaj iz '97. godine, to nije sporno, barem meni nije sporno.

Kada govorimo o drugim tijelima koji su eventualno sada trebaju biti neka stepenica između arhiva i same odluke o nečemu. Ljudi Hrvatski državni arhiv do dana današnjega nema upravno vijeće zato što ga zakon nije propisao.

I zato kažem kada gospodin Pavlović u nekim stvarima apsolutno s pravom kaže da je imao takav feedback. Ne treba sve gledati niti to crno-bijelo, isto kao što ne treba gledati, a to je on dobro primijetio svaki arhivski podatak odnosno svaki arhivski dokument, vjerujte iz osobnog iskustva iz iskustva svih ljudi koji su ikada govorili odnosno istraživali svakodnevno se suočavate sa osobnim pitanjima jeli ovo zbilja uredu da ide van ili ne, vjerujte.

I to ne samo ponekad uopće ne u setovima odnosno zbirkama osobnih podataka nego upravo ovo što je i profesor Banac rekao, naletite na takvo gradivo negdje gdje nemate uopće razloga kao arhivist posegnuti da ga pregledate, razumijete. I to je ono za što mi posljedično odgovaramo kao arhivista.

NIKOLA GRMOJA:

Hvala.

Mislím da sam u nekoliko navrata tijekom rasprave rekao da te poteškoće koje su bile nisu usmjerene ni prema struci niti prema pojedinoj instituciji, a posebno ne prema vama kao osobi.

Jeli još netko ima nešto?

IGOR VULJE:

Hvala lijepo.

Ja bih se nadovezao na v.d. ravnatelja Državnog arhiva odnosno i na gospodina Pavlovića. Mi smo svjesni da tu postoji problem, ono što bi bila idealna situacija to je kada bi iako u biti sadašnji zakon propisuje obvezu stvaratelja građe koji predaje građu da ona bude sistematizirana i da se znade šta u njoj jest. Realno situacija nije takva.

Vi ste spomenuli dojavi, ja sam nije tajna javno je objavljeno bilo ja sam osobno sudjelovao u radu ovog povjerenstva pa sam izravno vidio tu situaciju i znamo da je to problem. I upravo iz tog razloga i inače u svakodnevnom radu agencija želi biti odmjerena prema realnoj situaciji, ne se držati formalistički, to sam više puta naglasio. Nismo niti bili niti smo sada na takvom stavu, upravo suprotno i tu smo mi komplementarni.

Znači sama forma nije bitna jel čim se nalazi ime i prezime to je sadržaj koji ima osobni podatak, to nije tumačenje u smislu potrebe obveze ograničavanja nego upravo sadržaj, kada unutar nečega imamo nešto što stvarno nema veze sa svrhom za koju se dostupnost daje, a takvih slučajeva ima, zaista možda nešto ne povezano. Želi se odobrenje nečega i u podnesku opsežna medicinska dokumentacija ono od početka kakve bolesti, kakva krvna slika, kakve tegobe to je nešto što ukazujemo da bi se trebalo prepoznati. To je u malom dijelu da isto bude zaštićeno na način da se ne daje odmah u potpunu dostupnost nego da ipak neko pogleda i tu primijeni test

razmjernosti, znači u nečemu što stvarno nema veze, a može se naći.

Vi ste rekli preuzimanje građe, to je također realni problem da niti onaj tko je predavao građu nije popisao i možda i ne zna što sve unutra jest bilo odnosno državni arhiv koji je to morao po sili zakona preuzeti da nije dobio podatak i da možda u ovom trenutku također ne zna što sve unutra jest. Ali upravo i to je jedan od elemenata koje treba prepoznati pa ako ne unaprijed jel je to povezano naravno i sa financijskim resursima i sa ljudskim resursima da bi to neko unaprijed trebao pregledati, ali onda barem prepoznati i obvezati onoga tko će dobiti dostupnost da ne može time raspolagati ako sadrži takav osobni podatak koji nije prošao test razmjernosti.

Znači definirati što sve jest dostupno, a to je da ne banaliziramo sada 70, 80, 90% građe koja je nastala od strane državnih tijela institucija i onih koji su stvaratelji, a na koje bi se ovaj zakon tj. izmjene i dopune odnosio. Znači ako se to izdefinira dostupnost svega onoga što ne sadrži osobne podatke, a toga je masa, pri čemu osobnim podatkom se ne bi smatralo ime i prezime osobe koja je potpisala ili čije se ime i prezime ili funkcija nalazi unutar takvih akata ili sadržaja kao što i opća uredba o tome priča. Ali da onaj koji naiđe u toj građi kao što može naići na ne znam što, ono na zlato ... /Upadica: Što da učini?./ ... e pa onda bi trebao ne da prekine

ne, nego u odnosu na daljnje korištenje ... /Upadica: I zaboravi./ ... ne.

E to je problem, drago mi je da ste to spomenuli kod osobnih podataka ... /Govornici govore u isto vrijeme./ ...

dr.sc. ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

Korisnička i ova nazovimo ... /Govornici govore u isto vrijeme./ ...

IGOR VRLJE:

Kod osobnih podataka jest problem kada on izađe onda ga ne možete više povratiti odnosno možete oduzeti papir, možete naložiti brisanje, ali spoznaja ne ide dalje.

Međutim, poanta ovoga što želim reći je da zakon ne daje na taj način vjerodajnicu nekome tko naleti na nešto što se možda i nije znalo da je sadržano u dokumentaciji, a zaista se tiče isključivo obiteljskog života, zdravstvene ...

... situacije i nekakvih elemenata koji su posebne kategorije da prije odgovarajuće prosudbe samo za taj neki djelić ne može njime kao što je i pravu na pristup informacijama kada dobiješ podatak možeš s njime raspolagati na koji god način bez ograničenja i nitko ti u biti ne može de facto prigovoriti. Znači to je taj aspekt, a ne da se onda ni na koji način e gotovo, stavite i ne znam sada morate odmah otići i ne smijete više ništa dalje. Ne, nego odnosi se samo na legitimaciju korištenja takvog podatka da ipak mora proći taj jedan uski dio mora proći test razmjernosti je li to u redu da bude također dostupno ili ne. Ako se radi o preminulim osobama tu je već situacija lakša. Jednako tako bi možda nadovezao se na ono što je gospodin Pavlović problematizirao, ne radi se ovdje o funkciji zaštite djece i nasljednika neke osobe koja se nalazi unutra. Osim u nekakvim rubnim situacijama, a za njih je potrebno onda predvidjeti aha, ako je to zaista rubno hajmo vidjeti. Ali to opet ne znači nije dostupno i neće se razmatrati, nego samo da ne bude u ovom najširem setu koji zaista nema razloga da ne bude najšire dostupan. To je poanta onoga što želimo reći. Naravno da postoji puno realnih ograničavajućih faktora, ali zato je važno jasno definirati pravila, a onda operativno će se ipak puno lakše moći postupiti.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

Evo dvije minute.

Hajmo pozitivno. Kažete - ukradeni podatak ne smijemo, moramo paziti, ovaj je osjetljiv. Što znači ne može se vratiti? Pa vi imate danas cijelo tržište publicistike, novina do arhivskog gradiva koje se prodaje. I što sada očekujete, da nešto što je objavljeno i što je objavljen faksimil dokumenta da povjesničar koji piše knjigu kaže - ne, to ne postoji, znate to nije zakonito pribavljeno, da se pravi da toga nema, da je to nešto što mi štitimo jer nije zakonito pribavljeno? Otišli smo strašno u teoriju.

Ljude se godinama gazi, godinama objavljivanjem kojekakvih papira i istinitih, i lažnih, i podmetnutih, i ne podmetnutih, i istrgnutih i ne istrgnutih o tome nitko ne priča. O tome nitko ne priča. To nije ničiji problem. Novine su prepune. Hoćete da vam počnem nabrajati? Hoćete portale prepune? Mi smo 33 godine slušali istinu o Stjepanu Đurekoviću kao lopovu koji je ukrao 3 tankera nafte, 250 milijuna dolara, 33 godine i netko je financirao tu kampanju. Nitko nije pitao za njegove osobne podatke. Nitko nije pitao za njegovu udovicu. Nitko ništa nije pitao. On je lopov. On je lopov jer je Pavle Gaži u ovom Saboru 82. godine u 9. mjesecu na pitanje jednog od saborskih zastupnika kojem je UDBA dala zadatak da postavi zastupničko pitanje Stjepana Đurekovića proglasio za lopova. I ovaj Hrvatski sabor u svojoj pismohrani ima papir u

kojem piše jedno za javnost, a piše drugo za gospodu zastupnike u ovom Hrvatskom saboru i nitko 33 godine uključujući od kada smo ušli u Europsku uniju nitko nije pitao - pa čekajte, zašto pišete o tom čovjeku da je lopov. On nije nikada osuđen. Njegova udovica nikada nije osuđena. Nitko nije spriječio komentare ispod tih tekstova u kojima se kaže - ma što se ona javlja, sjedi na njegovim milijunima i gricka.

PATRICIO MARCUS PETRIĆ:

Što znači to da kada ja, bilo tko, ostvari pristup određenim podacima u arhivi recimo da istražujem način na koji su se životopisi pisali u 80-tima karikiram. I sada govorimo o radnom mjestu referenta zemljišno-knjižnog odjela u Glini i sada vidim ok, sada su se ovi ljudi javili za posao u 80-tima tamo u Glini i ustanovim da je netko dostavio uz svoj CV i zubni karton. Ne znam zašto. Onaj tko to istražuje dakle ovo je jako plastičan primjer, onaj koji to istražuje će uzeti podatke koji istražuje. Zubni karton neće kopirati i neće objaviti knjigu o zubnom kartonu Pere Perića iz Gline, nego će objaviti knjigu o tome da su ljudi tada u svojim životopisima se pozivali na činjenice da su bili suradnici represivnog aparata kako bi dobili posao. Ok. To se može, ali ne mogu ja sada reći aha, evo taj Pero Perić koji je tražio posao u zemljišno-knjižnom odjelu u Glini dostavio je zubni karton i sada će objaviti cijeloj državi zubni karton. Dakle, u tom

smislu trebam nekakvu ja osobno prvo dakle prva osoba koja vrši uvid u tu dokumentaciju izvrši određeni test da tako kažem jer to me najviše mora služiti logika.

dr. sc. ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

To je autocenzura. To su poslastice sve za svakog istraživača i sve ovo što vi smatrate dakle ja sam školovan i to je dio moga posla da sve saznam što vi smatrate da ja ne trebam znati.

PATRICIO MARCOS PETRIĆ:

Ispričavam se. I još jedna stvar, kada /ne razumije se/ ...

... /Upadica Hasanbegović: Interpretaciji povijesne stvarnosti koristim na ovaj ili onaj način. Ali nema cenzorskog dijela koji povjesničaru to može uskratiti./

To je ok. Dakle, ali kada vi budete objavili knjigu ...

... /Upadica Hasanbegović: Kada objavim knjigu postoje tehnike ... u krajnjoj liniji... /

Kada vi budete objavili knjigu onda je prvo ako osoba kojoj pripada taj zubni karton umrla osoba, onda se na tu osobu ne odnosi propis o zaštiti osobnih podataka, ...

... podataka, to je prva točka. Druga točka, ako je ta osoba živa, onda stvarno ... /upadica ne razumije se/

ANAMARIJA MUSA:

Dvije su javnosti, jedna je opća javnost gdje se slažemo da 90% te građe vjerojatno nije sporno. Što se dogodilo na nekoj sjednici, šta je rekao neki delegat, rekao ono napravio ono itd. i od partije i od tajnih službi. /upadica ne razumije se/

Ne, ne, iz onog što mi želimo, znači iz buduće regulacije, nije sporno. Međutim, ostaje ovaj dio i sad je tu, dvije vrste pristupa, jedna je opća javnost koja može taj karton tumačiti bilo kako i to znamo ovo što ste vi spomenuli može govorit, a ima zlatne zube jer je na njegovom ... /upadica ne razumije se/ ... ali ne, ne, ne, povjesničari su drugo.

ZLATKO HASANBEGOVIĆ:

A nisu drugo, imate diletante, manipulante, ... dobre, loše povjesničare kao i sve ostale struke.

ANAMARIJA MUSA:

Arhiv pušta daje ... opću javnost, a različito ...
Ja to načelno pozdravljam.

SINIŠA PAVLOVIĆ:

... znate što znači ... a s druge strane ono mi smo se zapeli za nešto imate jedan banalan podatak koji govori o nečem sasvim drugome. Nama nisu problem papiri koji su u Arhivu, problem su oni koji nisu. Imate neki dan u objavi podataka, ne znam dr. Ivančić, da li je točan, da je 66 tisuća 300 i nešto osobnih dosjea UDBE u Arhivu? Nije važno.

Perković u svojoj rekonstrukciji 94. kaže 90. godine je u Arhivu bilo preko 70 tisuća osobnih dosjea, gdje je barem 3 i pol tisuće. Kojih 3 i pol tisuće nedostaje? Tko ih je odnio, zašto nisu tamo gdje jesu? Gdje je sadržaj sefa predsjednika Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske? To su tajne ove zemlje koje nitko ne zna gdje su. A mi raspravljamo o zaštiti zubnog kartona! Halo!

ANAMARIJA MUSA:

Pa zato treba zakonom uredit, što je ... ono što ste vi nabrojali.

NIKOLA GRMOJA:

To sam mislio reći. Svi prijedlozi koji su konstruktivni, znači nije istina ono što ste rekli da nećemo mijenjati prijedlog zakona, mi ćemo ga znači mijenjati. Ali ga sigurno nećemo mijenjati u onom mjeri da onemogućimo otvaranje

arhiva, saznavanje istine, o onom razdoblju, to je ono što sigurno nećemo raditi i nećemo se sigurno voditi time da je možda to u suprotnosti sa antidiskriminacijskim zakonom, zakonom o suzbijanju diskriminacije jer praktički onda ću se i ja ovdje pozvati na to kad su u pitanju moji osobni podaci koji su javno objavljeno. Evo toliko. Mislim da je vrijeme da zaključimo imamo temu u Saboru koja je jako bitna, znači nismo znali da će biti danas. ... /upadica ne razumije se/ .. pa povezana je sa ovim zakonom također.

Znači do petka bih vas molio da pošaljete sve ove konkretne primjedbe pisanim pute. Evo molim vas.

SJEDNICA JE ZAKLJUČENA U 13,56